

Verksamhetsberättelse 2023

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen

Fastställt av hälsö- och sjukvårdsnämnden
Framtagen av hälsö- och sjukvårdsförvaltningen
Datum 2024-02-07
Gäller 2023
Ärendenr Rapportering 2023
Version [1.0]

UTKAST

Verksamhetsberättelse 2023

Innehåll

1 Sammanfattning.....	2
2 Händelser av väsentlig betydelse	3
3 Förväntad utveckling	5
4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet.....	7
5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet	13
6 Kvalitetsberättelse	21
6.1 Inkomna synpunkter	23
6.2 Produktionsstatistik	24
7 Väsentliga personalförhållanden	27
7.1 Personalvolym.....	28
7.2 Sjukfrånvaro	30
8 Ekonomisk uppföljning	31
8.1 Årets resultat	32
8.2 Nettokostnadsutveckling	37
8.3 Investeringar	39
8.3.1 Pott för medicinskteknisk utrustning, inventarier i lokaler och mindre ombyggnationer	39
8.3.2 Investeringar budgeterade som egna projekt.....	40
8.3.3 Projekt överlämnade till teknikförvaltningen	41
9 Uppdrag.....	42

1 Sammanfattning

Verksamhetsberättelsen ska beskriva hur nämnden uppfyllt sitt uppdrag under året som gått. Verksamhetsberättelsen ska uppfylla nämndens krav och förväntningar men används också som underlag till regionens årsredovisning.

Väsentliga händelser

2023 var året då bemanningsfrågorna åter var i fokus. De nya reglerna för dygnsvila, som är den sammanhängande ledighet som medarbetare har rätt till mellan sina arbetspass, trädde i kraft 1 oktober och föregicks av en hel del förberedelser och planering. Omställning har varit omfattande och tagit mycket kraft av organisationen. Under sommaren fick sjukhuset utökade lokaler när den nya havspaviljongen invigdes. Paviljongen har frigjort utrymme, främst för akutmottagningen som länge varit en prioriterad verksamhet att få såväl större som mer ändamålsenliga lokaler. Region Gotland har under året tagit över driften av njursjukvården, inklusive dialysverksamheten. Verksamhetsövergången har fungerat bra, både för medarbetarna, där alla medarbetare valde att följa med, som för patienterna.

Under slutet av året förorenades vattnet i Visby med omnejd, och Region Gotland gick ut med en rekommendation om att koka allt hushållsvatten. Föroreningen drabbade hälso- och sjukvårdens verksamheter, bland annat fick Visby lasarett förses med nödvatten och belastningen på vattenlabb ökade markant då efterfrågan på analyser ökade kraftigt.

I de flesta undersökningar och patientenkäter får den gotländska vården höga betyg från patienter och medborgare. Förtroendet för Visby lasarett är bland de högsta i landet, och förtroendet för vårdcentralerna är något över snittet i riket.

Måluppfyllelse

Förvaltningens kärnverksamhet samt för året planerade aktiviteter bidrar till regionens måluppfyllelse. Ökad kontinuitet uppnås genom att fler listade på vårdcentral får en fast läkarkontakt, jämlikheten i vården ökar då arbetet med kunskapsstyrning formaliseras än mer, och arbetet med utvecklingen av utskrivningsprocessen har fortskridit tillsammans med socialförvaltningen. Inom förvaltningens beredskapsarbete har fokus legat på övningar och utbildning samt att arbetet med beredskapslagring inom kritiska områden påbörjats.

För att minska Gotlands klimatavtryck arbetar förvaltningen aktivt med att begränsa läkemedelsförskrivning, bland annat ska läkemedel som är skadliga för miljö och hälsa minska och där är trenden god. Utvecklingen av digitala tjänster har också haft en positiv inverkan på miljön. Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen har dock inte kommit igång med att identifiera förbrukningsvaror av engångskaraktär där användning skulle behöva minskas.

Inom verksamhetsperspektivet bidrar förvaltningen till regionens måluppfyllelse genom att flera nya digitala tjänster är i bruk vilket gynnar både medarbetare och patienter. När patienter i enkäter får frågor om bemötande får den gotländska sjukvården ofta höga betyg, även om uppsatta målnivåer inte alltid nås. Inom flera indikatorer inom cancer och säker vård står resultaten still eller försämras. Arbeta pågår med att se över arbetssätt och identifiera förbättringar. Medskapande och delaktighet för medborgare i utvecklingsarbeten är ytterligare ett område som förvaltningen inte lyckas ta kliv framåt i.

Patientsäkerhet och kvalitet är hörnpelare i hälso- och sjukvården, och under året har arbetet med Gröna korset fortsatt och är nu nästintill helt implementerat i förvaltningen. Implementeringen har lett till ett lärande och att man systematiskt arbetar med förbättringar.

Sett till medarbetarenkäten tar förvaltningen försiktiga steg i positiv riktning inom de flesta index som mäts i verksamhetsplanen. Trenden är också försiktigt positiv sett till en längre period. Under året har mycket fokus legat på återhämtning och friskfaktorer och det har också varit ett led i att vara en hälsofrämjande arbetsgivare.

Sett till planerade aktiviteter är de flesta påbörjade, många genomförda och några fortlöper under flera år. Måluppfyllelsen är från delvis till i hög grad uppfylld.

Personal

Antal anställda ökar i jämförelse med samma månad 2022. Det handlar framför allt om fler tillsvidareanställda, och en del av dessa är den personal som togs över när njurenheten gick över i egen regi. Dessutom ökar den faktiskt arbetade tiden, samt kostnaderna för den personal som hyrs in. Men även produktionen i form av till exempel fler besök ökar på flera håll.

Ekonomi

Årets resultat uppgår till minus 229 miljoner kronor (16 miljoner kronor, 2022). Intäkter avviker positivt mot budget med 58 miljoner kronor. En del av denna avvikelse är interna intäkter, d.v.s. intäkter som kommer från egen verksamhet inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen, cirka 28 miljoner kronor. De förvaltningsexterna intäkterna, 30 miljoner kronor, består framförallt av statsbidrag.

Kostnader avviker negativt mot budget med 287 miljoner kronor. Bakom underskottet finns inflation, dyra lönerörelser och kostnadsökningar för inhyrd personal p.g.a. stort behov av arbetskraft. För 2023 uppgår relationen inhyrd personal i förhållande till egen personal till cirka 15,6%. Exklusive bostäder är det 14,8%.

Förvaltningens nettokostnadsutveckling har för 2023 varit mycket hög med 17%. En stor del av nettokostnadsutvecklingen kan förklaras av minskade bidrag som berör intäktssidan där minskningen är 100 miljoner kronor eller 11%. Det är de pandemirelaterade bidragen som regioner tidigare fått som minskat kraftigt. Dessa statsbidrag uppgick till 106 miljoner kronor under 2022.

Den andra stora kostnadsökningen som förvaltningen ser är för arbetskraft, både egen och inhyrd personal. Dessa tillsammans har ökat i kostnad med 139 miljoner kronor.

Kostnaden för egen personal ökar med 106 miljoner kronor. Kostnaden för inhyrd personal ökar med 43 miljoner kronor i förhållande till 2022. Då kostnaden för egen personal ökat, och även antalet anställda, kan det antas att kostnaden för inhyrd personal borde sjunkit. Detta har inte skett då de som rekryterats inte anställts fullt ut inom de områden där behovet av inhyrd personal är som störst.

2 Händelser av väsentlig betydelse

Regler om dygnsvila

EU-kommissionen kom med skarp kritik mot Sverige för att reglerna om dygnsvila i EU:s arbetstidsdirektiv inte efterlevdes. Dygnsvilan är den sammanhängande ledighet som medarbetare har rätt till mellan sina arbetspass. SKR, Sobona och de fackliga parterna har därför omförhandlat kollektivavtalet och de nya reglerna om dygnsvila trädde ikraft den 1 oktober 2023.

Alla verksamheter i sjukvården som berörs av regeländringen har under året förberett sig och gjort nödvändiga förändringar i enheternas splan. Omställningen har varit omfattande och utmanande för chefer, planerare och medarbetare och den har också till viss del påverkat förvaltningens arbete med aktiviteter kopplade till verksamhetsplanen.

Gällande läkarna har motsvarande förberedelse gjorts under hösten och vintern 2023 eftersom samma regler kommer att gälla även för dem från och med 1 februari 2024.

Syftet med dygnsvilan är att ge ökad möjlighet till återhämtning, och forskningen är tydlig med att regelbunden vila är en förutsättning för ett hälsosamt och hållbart arbetsliv.

Njursjukvården i egen regi

Den första september tog Region Gotland över driften av njursjukvården, inklusive dialysverksamheten, från B.Braun Avitum AB. B.Braun valde att inte förlänga avtalet vilket ledde till ett intensivt arbete som pågick under nästan ett år för att säkerställa en trygg och säker övergång för såväl patienter som personal. Verksamheten organiseras inom internmedicins verksamhetsområde. Övertagandet har gått bra och alla medarbetare valde att följa med till regionen. Övergången till att driva verksamheten i egen regi innebär en ökad kostnad för hälsa- och sjukvårdsförvaltningen på uppskattningsvis 5 miljoner per år.

Havspaviljongen är på plats

I slutet av augusti invigdes havspaviljongen som färdigställt enligt tidplan. Lokalerna består till stor del av kontor, jourrum och mötesrum, men även av kirurg-, urolog-, bröst- och stomimottagning.

Paviljongen och flytten av mottagningarna har frigjort utrymme i sjukhuset, främst för akutmottagningen, som länge varit en prioriterad verksamhet att få såväl större som mer ändamålsenliga lokaler. Projektering och upphandling av ombyggnationen av akutmottagningens lokaler har genomförts under hösten.

Höga betyg i medborgarundersökningar och patientenkäter

Resultat från flera olika undersökningar visar att medborgare och patienter ger höga betyg till den gotländska hälsa- och sjukvården. De senaste resultaten från medborgarundersökningen Hälsa- och sjukvårdsbarometern visade att gotlänningarnas förtroende för hälsa- och sjukvården är stort och väntetiderna till vård upplevs som rimliga. Undersökningen visade att förtroendet för Visby lasarett är bland de högsta i landet, 81 procent svarade att de har mycket stort eller ganska stort förtroende.

Förtroendet för vårdcentralerna låg i den senaste undersökningen på 68 procent, vilket är något högre än snittet i riket. Trots ett relativt sett högre förtroende än genomsnittet i riket har nämnden i den kommande verksamhetsplanen en målsättning att senast 2025 ha högst förtroende i riket.

Majoriteten av patienterna som vårdas på och besöker Visby lasarett har goda upplevelser av sitt besök eller vistelse. Det visar den senaste nationella patientenkät som genomfördes på Visby lasarett under våren 2023. Läs mer om undersökning på sid. 13-14.

Resultaten från den senaste nationella patientenkäten som genomförts på akutmottagningar i Sverige visade att patienterna på Visby lasarett akutmottagning upplever att de blir bemötta med respekt och värdighet och får vid behov emotionellt stöd vid sin vistelse på mottagningen. Det finns dock de som upplever att de inte får tillräckligt med information

om väntetider och i vilken ordning som patienterna tas om hand, något som verksamheten jobbar vidare med.

Undersökningarna visar generellt på vissa ålders- och könsskillnader. Äldre personer är mer positiva till vården än yngre och män är generellt mer positiva än kvinnor.

Även resultaten från den nationella graviditetsenkäten visar på höga betyg. Nio av tio kvinnor känner sig trygga med sin förlossningsvård, men vissa tycker också att informationen och stödet efter förlossningen är otillräcklig. Förbättringsområden som Gotland delar med resten av landet är främst inom eftervård/amning och information.

Förorenat vatten i Visby med omnejd

I början på november upptäcktes förhöjda halter av bakterien *Clostridium perfringens* i utgående vatten från vattenverket i Visby och i ledningsnätet i Visby med omnejd. Med anledning av detta gick Region Gotland ut med en rekommendation om att allt hushållsvatten skulle kokas innan det dricks eller används till matlagning.

Vattenföroreningen skapade svårigheter för flera av hälso- och sjukvårdens verksamheter och tidigt beslöts det att Visby lasarett skulle förses med nödvatten. Vattnet hämtades från Fårösund och kördes till lasarettet med tankbilar. Ett omfattande arbete som fallit väl ut.

Andra verksamheter drabbades också, men har istället fått koka vatten alternativt i något fall fått vatten utkört i mindre tankar.

Belastningen på vattenlab ökade markant med kraftigt ökad efterfrågan av analyser, dessutom alla dagar i veckan vilket ledde till mycket övertid för de anställda. Efter en tid beslutades det, tillsammans med Vatten och Avlopp på teknikförvaltningen, att enda möjligheten att hantera mängden prover var att skicka stora delar av dem till fastlandet.

Efter 34 dagar med kokrekommendationer togs rekommendationen bort i Visby och norr om Visby, några dagar senare i resten av det drabbade området.

3 Förväntad utveckling

Behov/efterfrågan kommer att öka i takt med att vi blir fler äldre

Den demografiska utvecklingen med fler äldre ökar behovet av vård framåt. Äldre personer konsumerar mer vård och gruppen patienter med kroniska besvär ökar. På Gotland uppskattas de som är 80+ öka med 51 procent till 2031. Även den ökning av psykisk ohälsa och ökad ofrivillig ensamhet som ses i samhället kommer sannolikt att öka behovet och efterfrågan av vård. Att arbeta målmedvetet med prevention och vikten av hälsosamma levnadsvanor är ett sätt att möta det ökade behovet. Hälso- och sjukvården kan inte enskilt lösa den utmaningen utan det krävs en kraftsamling från hela samhället. En del i omställningen mot en god och nära vård, eller Hälsa genom hela livet, som Gotland valt att kalla det, handlar om att möta dessa utmaningar.

Möjligheterna att kompetensförsörja fortsatt stor utmaning

Kompetensförsörjning är fortsatt en stor utmaning för hälso- och sjukvården, prognoser visar att behovet av personal inom alla välfärdsyrken kommer att öka i takt med pensionsavgångar etc. Kompetensutmaningen kommer inte att lösas enbart genom att rekrytera fler medarbetare. Genom förändrade arbetssätt, nya typer av lösningar, olika samarbeten och så vidare kan utmaningarna mötas. Fler verktyg finns beskrivna i kompetensförsörjningsplanen.

Sjukvårdens katastrofmedicinska förmåga behöver stärkas

Gotland är viktigt utifrån ett försvarspolitiskt perspektiv, något som förstärkts utifrån förändrat säkerhetspolitiskt läge. Att sjukvården på Gotland fungerar även när samhällsstörningar och kris uppstår är viktigt både för de som bor på ön, de som befinner sig på ön och de som ska bistå ön i kris. Sårbarheten är stor och med stora ekonomiska underskott, minskade statliga bidrag parallellt med ökade statliga krav på en fungerande sjukvård i händelse av krig, motverkas istället sjukvårdens förmåga att stärka beredskapen. Staten har här en viktig roll att säkra Gotlands förutsättningar i ett försämrat säkerhetspolitiskt läge.

Lokalbehovet är stort

Akutmottagningens lokaler kommer att byggas om och utvecklas till följd av att mottagningar och administrativa ytor har flyttats till den nya havspaviljongen. Havspaviljongen har ett tillfälligt bygglov på 15 år, och vägval för en större ny- och/eller ombyggnation av Visby lasarett, behöver tas inom 1-2 år. Ombyggnationer på lasarettet kommer under tiden att ske inom ett flertal områden på befintlig yta för att göra bästa möjliga anpassningar.

Primärvårdens behov utreds för närvarande och kommer med all sannolikhet att resultera i behov av en ny vårdcentral alternativt större ombyggnationer av befintliga.

Utvecklingstakten för medicinteknik kommer att vara fortsatt hög

Utvecklingstakten inom medicinteknik sker i en snabb takt och påverkas av flera faktorer. Medicinteknik integreras t.ex. allt mer med digital teknik för att förbättra diagnos, behandling och övervakning av patienter. Utvecklingen ger nya och fler möjligheter som högre tillgänglighet, analysmöjligheter och ökad kvalitet, men leder också till ökade krav på kompetens och lokaler, samt medför utmaningar i form av säkerhet och integritet kring patientdata.

Fortsatt pressad ekonomi

I det korta perspektivet är det ekonomiska läget mycket utmanande med lågkonjunktur, kostnadsökningar/inflation, förväntat dyra lönerörelser, lägre skatteintäkter och en generell ekonomisk oro samtidigt som regeringen signalerar för minskade bidrag.

Behoven i sjukvården ökar, forskning och utveckling driver vården framåt och med det följer högre kostnader. Fortsatt arbete med att nyttja IT, digitalisering, verksamhetsutveckling m.m. blir tillsammans med chefernas och medarbetarnas engagemang en nyckel framåt för att kunna nå en ekonomi i balans. Åtgärder kommer att kräva prioriteringar och det finns risk för en sämre tillgänglighet.

Utjämningsutredning

En parlamentariskt sammansatt kommitté har getts i uppdrag att göra en översyn av den kommunalekonomiska utjämnningen. Syftet med uppdraget är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämnningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar. Utgångspunkter som har varit vägledande för att beräkna Region Gotlands merkostnader med anledning av ö-läget har varit:

- Boende på Gotland ska ha rätt till samma vård som boende har i en annan region.

- Region Gotland är den minsta sjukvårdshuvudmannen av alla regioner i Sverige. Något som för med sig många skalnackdelar och därmed driver upp kostnader och påverkar kostnadsbilden negativt.

De summerade merkostnaderna för ö-läget inom hälsa- och sjukvården för Region Gotland beräknas till cirka 275 miljoner, vilket är försiktigt beräknat.

4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet

Måluppfyllelse samhällsperspektivet 2020-2023

Att bidra till måluppfyllelse i samhällsperspektivet innebär ett bidrag till hela Gotlands utveckling med fokus på hållbar utveckling i de tre dimensionerna: socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Redan i början av perioden, tidigt under 2020 stod det klart att världen drabbats av en pandemi och det som till en början av vissa förväntades gå över relativt snabbt, visade sig prägla nästan hela perioden. Sjukvården var tidigt i fokus för att hantera de utmaningar hela samhället ställdes inför.

Det som var planerat i verksamhetsplaner och andra handlingsplaner fick snabbt flyttas åt sidan för mer akuta ärenden. Hög sjukfrånvaro på grund av rekommendationen att stanna hemma vid minsta symtom och ett stort inflöde till sjukhuset satte ett högt tryck på den dagliga bemanningen. Många verksamheter fick arbeta hårt medan det för andra innebar lägre produktion och mindre att göra.

Gotland och hälsa- och sjukvården utmärkte sig på flera sätt under covid-19-pandemin. Gotlänningarnas förtroende för sin regions pandemihantering var högst i landet, visade Hälsa- och sjukvårdsbarometern i början av 2022.

Sett till måluppfyllelse under perioden, har förvaltningen på flera sätt bidragit. Trots ett ansträngt läge med pandemin har arbetet med att få den nationella kunskapsstyrningen på plats tagit flera steg framåt. Det har i perioder varit utmanande att få till resurser att täcka upp i alla led, men med ihärdigt arbete finns nu en organisation på plats. Pandemin gav en skjuts i beredskapsarbetet, och eftersom Gotland drabbades något senare än resten av landet vann regionen förberedelsetid. Planer förbereddes, personal utbildades och en organisation för kris- och katastrofberedskap sattes upp. En organisation som fortfarande jobbar med frågorna i bredare bemärkelse.

Ett område som har växt under perioden och som blivit tydligare är omställningen mot en god och nära vård som genomförs i hela landet och som i en bredare gotlandskontext fått namnet Hälsa genom hela livet. Behovet av omställning bygger på framtidsprognoser för att säkra välfärden i framtiden.

Ur ett ekonomiskt perspektiv var pandemiåren positiva, de stora statsbidragen som skulle täcka regionernas utökade kostnader gjorde att nämnden uppvisade positiva ekonomiska resultat under åren 2020-2022. De ökade bidragen ledde också till fler anställda, många gånger för att kunna möta kraven som kom med bidragen. Parallellt med det ökade också efterfrågan på hyrpersonal under pandemin och bemanningsbranschen växte i snabb takt. En ökad efterfrågan drev även upp priserna.

Miljömässigt noteras under perioden en stadig minskning av läkemedlen diklofenak och haloperidol. Läkemedelskommittén har haft ett tydligt fokus på frågorna vilket har gett effekt. Utvärtes receptbelagt diklofenak har minskat med 73 procent sedan 2020.

Antibiotika minskade kraftigt under den första halvan av perioden, men i takt med att samhället öppnade upp igen efter pandemin har förskrivningen (och infektionerna) ökat.

Covid-19-pandemin bidrog också till en positiv utveckling av de digitala arbetssätten och resandet minskade kraftigt. Det sparade både pengar och miljö. Utvecklandet av digitala tjänster för patienter och medborgare har tagit rejäla kliv som en direkt följd av pandemin.

Utifrån de indikatorer som följts under perioden så har hälso- och sjukvården förflyttat sig i positiv riktning i alla områden. Se mer detaljerad redovisning under varje mål.

Social hållbarhet

För Region Gotland innebär social hållbarhet att bygga ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare. Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland är en ö som präglas av en mångfald av uttryck och ett rikt kulturliv. En plats där människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle som tål påfrestande, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Samhället ska tillgodose alla människors grundläggande behov, säkerställa de mänskliga rättigheterna, bidra till att alla människor är inkluderade samt anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Mål 1. Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande

För hälso- och sjukvårdsnämnden innebär målet att ge gotländska ungdomar rätt förutsättningar att fullfölja gymnasiet genom att ge stöd och hjälp till de som är i behov av det. God hälsa förbättrar chanserna till att fullfölja skolan och utbildning är en god grund för att leva ett mer hållbart och hälsosamt liv. God hälsa och ett liv fritt från våld och kränkande särbehandling förbättrar förutsättningarna för ett gott liv där individen kan utvecklas.

Bedömning: I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Förvaltningen har satsat på att tydliggöra samverkan mellan olika aktörer som kan vara inblandade när barn som har stora och långvariga behov behöver samordnas. Ansvaren i uppdraget mellan specialistnivån och den primära nivån har tydliggjorts så att verksamheterna på ett bättre sätt tar hand om barnen.

För att förenkla navigeringen mellan den mängd verksamheter kring målgruppen små barn (0-5 år) har all digital information på 1177.se och gotland.se, kopplat till blivande föräldrar och småbarnsfamiljer på Gotland, kvalitetssäkrats. Information på 1177.se har samlats och gotlandsanpassats kring vad som gäller här, t.ex. barnmorskemottagningen, BVC, folktandvården o.s.v. med syftet att förtydliga och förenkla informationen.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i de genomförda aktiviteterna. Då hälso- och sjukvårdsförvaltningen har begränsade möjligheter att direkt påverka och följa upp måluppfyllelsen för detta mål är det svårt att veta i vilken utsträckning de genomförda aktiviteterna har bidragit till att målet uppfylls. Sett till perioden har dock många kliv framåt tagits för att ge ungdomar rätt förutsättningar att fullfölja gymnasiet genom stöd och hjälp till de som är i behov av det.

Mål 2. Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor

För hälso- och sjukvården på Gotland är god och jämlik vård lika med hög kvalitet, och att leva upp till och upprätthålla en hög patientsäkerhet är alltid prioriterat. En tydlig strategi för hälso- och sjukvården att nå målet och att möta den förväntade ökningen av sjukvårdsbehov i den gotländska befolkningen är att fortsätta och utveckla arbetet med hälsofrämjande och jämlik hälso- och sjukvård. Målet kopplar också tydligt ihop med den färdplan som är framtagen för att fortsätta arbetet med omställningen Hälsa genom hela livet.

Bedömning: I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Under året har förvaltningen arbetat med en rad olika aktiviteter som ska leda till att befolkningen får bättre förutsättningar för god och jämlik hälsa. Förvaltningen har tillsammans med socialförvaltningen fortsatt utvecklingsarbetet med utskrivningsprocessen för att främja en trygg och säker vård och omsorg för patienter efter utskrivning från slutenvård. Syftet är att onödig vistelse på sjukhus så långt som möjligt ska undvikas och att patienters behov av insatser ska säkras. Vid interkontroll noteras att befintlig riktlinje och rutiner för utskrivningsprocessen är kända och efterlevs av de flesta men inte av alla.

Genom att arbeta med att öka kontinuiteten i vården så uppnår hälso- och sjukvården det nationella målet om fast läkarkontakt. Vid årets slut hade 63 procent av de som är listade på någon vårdcentral fast läkarkontakt och 93 procent av inskrivna på Säbo. Resterande 7 procent av Säbo-boende har oftast en "fast" hyrläkare/vikarie d.v.s. en hyrläkare som är anställd på längre tid.

Förvaltningen har tagit nya tag kring nationellt system för kunskapsstyrning som syftar till att skapa en mer jämlik och effektiv hälso- och sjukvård av hög kvalitet i hela landet. Förvaltningen har jobbat med frågorna på flera olika nivåer och organisationen har blivit tydligare och kunskapen i förvaltningen har höjts. Arbetet med införandet av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp¹ sker i varierande takt i de olika verksamheterna för att säkra att den gotländska vården blir mer jämlik med övriga landet.

Goda levnadsvanor är en bidragande faktor till ett friskt och hälsofrämjande liv och ett sätt för hälso- och sjukvården att bidra i frågan är att fråga de som besöker oss och uppmuntra dem till bättre hälsa genom sina egna vanor. I de nationella patientenkäterna ställs frågor om patienten upplever att vården har ställt frågor om levnadsvanor gällande alkohol, tobak, motion och matvanor. Det som framkommer i svaren är att verksamheterna fortfarande gör detta i en låg omfattning, omkring 25-30 procent svarar att de får frågor om det och män svarar ja i större utsträckning än kvinnor. Det är tydligt att det är ett område som behöver förbättras. Dock ses en ökning av antal förskrivna FAR (fysisk aktivitet på recept) under perioden.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna. Sett till hela perioden har förflyttningar gjorts för att ge befolkningen likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa.

---

¹ Antal implementerade vårdförlopp är en indikator för måluppfyllelse i VP 2023. En rad vårdförlopp är i olika stadier av implementering och det är svårt att säga när ett vårdförlopp är helt implementerat. Indikatorn är därför svår att mäta och skulle inte ha satts upp som indikator idag.

Antal förskrivna FAR (Fysisk Aktivitet på Recept)*	2023	2022	2021	2020
VC egen regi	294	211	57	75
Sjukgymnastmottagning egenregi	53	27	31	37

*Ursprungligen var en indikator för mål 2 "Antal patienter som har erhallit åtgärd för obälsosam levnadsvana". Indikatoren har inte kunna mätas då dataunderlaget varit för dåligt. Istället redovisas antalet utskrivna FAR under perioden.

Mål 3. Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar

Målet innebär att genom erfarenheter från covid-19-pandemin uppdatera kris- och katastrofberedskapen, så att hälso- och sjukvården och Gotland står ännu bättre rustade. Det handlar också om att öka de grundläggande kunskaperna i förvaltningen.

Bedömning: I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Förvaltningens arbete med beredskap har intensifierats under åren, dels på grund av den sedan tidigare av riksdagen antagna propositionen Totalförsvaret 2021–2025, där det framgår att Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och ytterst krig behöver stärkas på bred front, dels på grund av de senaste årens händelser med pandemi och krig i Europa. Alla regionens anställda är krigsplacerade efter ett beslut i regionstyrelsen.

Sett till måloppfyllelse fortsätter förvaltningen att ta steg i rätt riktning. 85 procent av förvaltningens medarbetare har nu deltagit i den grundläggande utbildningen i katastrofmedicinsk beredskap. Särskild sjukvårdsledning har ökat sin förmåga vid samhällsstörningar, dock behövs det mer övning och det kommer att fortsätta under kommande år. Arbetet med beredskapslagring inom kritiska områden som läkemedel, sjukvårdsartiklar, medicinteknisk utrustning och textilier är påbörjat, men mycket återstår ännu att göra.

Bedömning av måloppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna som alla är genomförda, samt de uppsatta indikatorerna. Sett till hela perioden bedöms måloppfyllelsen som i hög grad uppfylld.

Indikatorer mål 3	2023	2022	aug 2021
75 % av medarbetarna har genomgått grundläggande kris- och katastrofutbildning (delmål)	85 %	59 %	20 %

Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet att skapa tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Genom ökad attraktionskraft, höjd utbildningsnivå, innovativa idéer och samverkan skapas förutsättningar för tillgång till arbetskraft med rätt kompetens på lång sikt och därmed en ekonomisk tillväxt.

Vidare är ett bra näringslivsklimat, goda kommunikationer, tillgång till ett varierat utbud av bostäder och en väl utbyggd infrastruktur viktiga förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt och nå en ökad befolkningsmängd.

Mål 4. Ökad befolkning i arbetsför ålder

Hälsa- och sjukvårdsnämnden bedömer inte att förvaltningen har prioriterade aktiviteter för 2023 direkt kopplade till detta mål. Nämnden ser att det finns aktiviteter kring att vara en attraktiv arbetsgivare, som kan kopplas till detta mål, men har istället valt att lägga alla sådana aktiviteter under mål 14.

Bedömning: Ej utvärderad

Mål 5. Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland

Hälsa- och sjukvårdsnämnden ser inte att detta mål med självklarhet kan kopplas till hälsa- och sjukvårdens uppdrag, och har därför inte prioriterat arbete mot målet.

Bedömning: Ej utvärderad

Mål 6. Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön

Hälsa- och sjukvårdsnämnden bedömer inte att förvaltningen har prioriterade aktiviteter för 2023 inom detta mål. Målet kopplar inte till hälsa- och sjukvårdens primära område.

Bedömning: Ej utvärderad

Ekologisk hållbarhet

Region Gotlands arbete ska möjliggöra för boende, besökare och verksamheter på Gotland att bli klimatneutrala, i linje med nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Vidare ska Region Gotland arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö samt bidra till giftfria kretslopp. Den cirkulära ekonomins betydelse ska öka och naturen ska brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.

Mål 7. Gotlands klimatavtryck minskar

För hälsa- och sjukvården innebär målet att fortsatt arbeta med miljöfrågor som berör bland annat läkemedel och engångsmaterial. Att fortsätta arbeta mot ett mer digitalt arbetssätt, som leder till fortsatt minskat resande ser förvaltningen också som ett viktigt bidrag till minskade koldioxidutsläpp.

Bedömning: I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Kraven på effektivitet och hygien gör sjukvården skyldig till stor miljöpåverkan. Användningen av engångsprodukter i plast ökar, och de stora volymerna bidrar till koldioxidutsläpp. Under 2022 togs en ny handlingsplan för miljö fram och för 2023 prioriterades ett antal aktiviteter. Förvaltningen har inte lyckats avsluta prioriterade aktiviteter för året, till exempel att identifiera förbrukningsvaror av engångskaraktär där användning skulle kunna minska.

Minskningen av diklofenak har under året fortsatt att minska, återigen har den receptbelagda förskrivningen minskat mer än den receptfria, men utvecklingen går åt rätt håll och från 2020 har de receptfria alternativen med utvärtes diklofenak minskat med 20 procent.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i de uppsatta indikatorerna där förflyttningar i rätt riktning gjorts under hela perioden. Samt de stora kliv framåt som förvaltningen tagit när det kommer till digitaliserade mötesformer och därav ett minskat resande.

Indikatorer mål 7	2023	2022	2021	2020
Årlig minskning av DDD/1000 invånare samt minskad mängd via receptfria inköp (diklofenak)	398	473	664	791
Användningen av haloperidol ska inte öka	132	134	134	140
Utvärtes diklofenak (antal doser/1000 inv)				
- Receptbelagt	118	251	372	437
- Receptfritt	6 954	8 401	8 423	8 721

Mål 8. Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad

Hälsö- och sjukvårdsnämnden bedömer inte att förvaltningen har prioriterade aktiviteter för 2023 inom detta mål.

Bedömning: Ej utvärderad

Mål 9. Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen

För hälsö- och sjukvården innebär målet att genom inköp och offentliga upphandlingar göra medvetna val.

Bedömning: Delvis uppfyllt

Kommentar:

Efter den tydliga minskningen under pandemin, är trenden under året att förskrivningen av antibiotika ökar nationellt. Orsaken är sannolikt multifaktoriell och bedöms bero på ökad exponering i samhället, ökat resande och fler åtgärder inom vården.

På Gotland är förskrivningen till barn 0-6 år och inom tandvården låg i jämförelse med riket. För de allra äldsta över 85 år ses en minskning av förskrivningen på Gotland jämfört med nationella siffror. I övriga åldersgrupper är förskrivningen på Gotland högre än rikets genomsnitt.

Målet att nå minst 250 recept/1000 invånare och år nås inte för 2023. För att fortsätta den målmedvetna satsningen av förskrivningar har nya mål tagits fram för vårdcentralerna i Krav- och kvalitetsboken. Samtidigt fortsätter Strama sitt arbete med att utbilda och informera. Dock är regionen inte uppe i de nivåer som gällde före pandemin.

För att bidra till en minskad belastning på ekosystemen har förvaltningen valt att satsa på att säkra miljökrav i upphandlingar. Miljökrav ställs i upphandlingarna, men inom flera områden saknas kompetens inom Region Gotland. Det har inte skett någon större förändring jämfört med tidigare.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i uppsatt indikator där förflyttningar i rätt riktning gjorts under hela perioden, dock nås inte målnivån.

Indikator mål 9	2023	2022	2021	2020	2019
Antal antibiotikarecept per 1000 invånare. Minska med 7% jämfört med samma period föregående år. December 2023: 250 recept/1000 inv. och år	289	264	254	259	312

5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet

Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet 2020-2023

När vi blickar inåt organisationen och tittar på perioden 2020-2023 och vilket bidrag hälso- och sjukvården haft på måluppfyllelsen gällande kvalitets- och medarbetarfrågor så ses både positiva och mindre positiva förflyttningar.

Även verksamhetsmässigt har pandemin satt tydliga spår. Under den första tiden visade det sig att innovation och förnyelse är möjligt och förändringar som i en normal kontext tar lång tid att få till blev till på väldigt kort tid på grund av akuta problem som behövde lösas. Sjukhuset skapade t.ex. en helt ny intermediärvårdsavdelning (IMA), för att avlasta den hårt belastade intensivvården, och det med goda resultat. Förändringen gav också förvaltningen regionens förnyelsepris i kvalitet under 2021.

Inför verksamhetsåret 2020 var inriktningen att införa digitala lösningar. Relativt snabbt blev verkligheten sådan att digitala lösningar måste komma på plats omgående. Under 2020 lanserades därför Region Stockholms app Alltid öppet som bland annat underlättade vaccinationsarbetet mycket. Därefter har de digitala tjänsterna avlöst varandra och nu har basutbud för 1177 implementerats i de flesta verksamheterna och 1177 direkt används i primärvården. Antalet kanaler för att nå hälso- och sjukvården har utökats och tillgängligheten har under hela tiden varit relativt god.

Inför 2020 påbörjades ett projekt kring innovation tillsammans med Uppsala universitet. Projektet avslutades 2022, och har genererat många verksamhetsutvecklingsinitiativ, ett flertal forskningsförstudier och några innovationsidéer. Förnyelse- och förändringskraften är stor i förvaltningen.

Viljan att utveckla vården tillsammans med de vi finns till för finns i verksamheten, men systematiken att involvera medborgare i utvecklingsarbete är inte på plats. Det sker istället punktvis.

De strategiska medarbetarfrågorna kom till viss del i skymundan under pandemin till förmån för det mer akuta behovet av att täcka upp för den ibland väldigt höga sjukfrånvaron. Under slutet av perioden har istället åtgärder för att komma åt den hyrproblematik som förvärrats i kölvattnet av pandemin kommit att dominera agendan.

Fokus har även varit på diverse åtgärder och satsningar för att stärka medarbetarnas förutsättningar och kunskap vad gäller återhämtning.

Kvalitet

För Region Gotland innebär kvalitet att vi skapar värde tillsammans med dem vi är till för. Regionens processer är värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta, och förebyggande. De bidrar därmed till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

För att klara utmaningarna i välfärden är regionen en modig organisation med ett intensifierat utvecklingsarbete genom systematiskt kvalitetsarbete, ständiga förbättringar, digitalisering, innovationer och förnyelsesprång.

Mål 10. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen

För hälso- och sjukvården innebär målet fortsatt arbete med tillgänglighet, bemötande och information.

Bedömning: I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Planerat inför året var att implementera basutbudet för 1177, samt att införa 1177 Direkt. Det senare, digitala vårdmöten, som ska underlätta för invånarna att komma i kontakt med vården, är fullt implementerat och har fungerat bra. Läs mer under kvalitetsberättelsen.

Tillgänglighetsfrågorna är alltid i fokus och Gotland ligger fortsatt bra till när det kommer till telefontillgänglighet till primärvården och tillgängligheten till BUP är fortsatt hög. För detaljerad information om tillgänglighet och vårdgarantin se HSF statistik på gotland.se (<https://www.gotland.se/hsfstatistik>)

Bedömning av måloppfyllelsen tar utgångspunkt i den uppsatta indikatorn samt de planerade aktiviteterna som alla är genomförda med goda resultat. Telefontillgängligheten har försämrats något under perioden. Värt att notera är att hur telefontillgängligheten mäts har förändrats under perioden; i tidigare rapporter har rapportering skett två gånger per år, en vår- och en höstmätning, till SKR, och endast två kategorier har ingått i mätningen. Till 2023 slutade man med det och förvaltningen har, för att kunna jämföra med tidigare år, tagit fram egna data, dessa innehåller dock fler kategorier än de som redovisas i SKR:s mätningar och är inte jämförbara med dem eller tidigare rapporter. År 2023 ses en liten nedgång i tillgängligheten.

Indikator mål 10	2023	2022	2021	2020
Kontakt med primärvården samma dag – telefontillgänglighet, andel (%) (ökning)*	92 %	94 %	94 %	95 %

*Alla som ringer ska få kontakt med vårdcentralen för rådgivning och/eller tidsbokning samma dag enligt den nationella vårdgarantin. Här visas måloppfyllelsen, det vill säga andel patienter som fick kontakt samma dag under den aktuella mätperioden.

Mål 11. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta

Hälsö- och sjukvårdens medarbetare behöver i ökad omfattning föra dialog och involvera patienter och anhöriga både i den egna vården och i den löpande verksamhetsutvecklingen. I omställningen mot en god och nära vård (Hälsa genom hela livet) är egenvård och medskapande viktiga och basala delar.

Bedömning: Delvis uppfyllt

Kommentar:

Som beskrivits tidigare är medskapande och delaktighet viktiga frågor för verksamhetsutveckling, men det är ett område där förvaltningen har svårt att få till en systematik. Det sker inom vissa verksamheter och projekt men inte regelbundet.

Dock görs regelbundna enkäter och undersökningar, både riktat mot medborgare och patienter. Enkätsvaren, både de standardiserade svaren, och fritextsvaren används till viss del i berörda verksamheter.

Bedömning av måloppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna samt de uppsatta indikatorerna. Förvaltningen saknar fortfarande systematiken för att involvera medborgare och göra de delaktiga i och involverade. Inom vissa verksamheter nås det egna målet för respektfullt bemötande.

Indikatorer mål 11	Målvärde	2023	2021	2019
Patientupplevd kvalitet avseende delaktighet och involvering i primärvården (index Delaktighet och involvering, Patientenkät)*	≥ 80	Data finns inte tillgänglig	77,0	78,3
Bemötande (Patientenkät, fråga: "Kände du dig bemött med respekt och värdighet....")	$\geq 95 \%$	Data finns inte tillgänglig	89,5 %	90,9 %

Patientenkät primärvård genomförs nationellt vartannat år.

Patientupplevelser

Samtliga regioner deltar i den nationella patientenkäten som fångar patienternas upplevelse av vården. Nationellt gemensamma undersökningar genomförs vartannat år. Frågorna i Nationell Patientenkät är indelade i sju dimensioner: helhetsintryck, emotionell stöd, delaktighet och involvering, kontinuitet och koordinering, information och kunskap samt tillgänglighet. År 2023 har det kommit nya resultat om patienters upplevelser av akutmottagningen, standardiserade vårdförlopp inom cancervården och den specialiserade sjukhusvården, vilket också tas upp under *Väsentliga händelser*.

Standardiserade vårdförlopp inom cancervården

Undersökning om patienternas upplevelse av standardiserade vårdförlopp i cancervården, där resultat samlas in kontinuerligt. År 2023 deltar samtliga regioner. Antal svar för kvartal 1 och 2 2023 är 192 st. och svarsfrekvensen 53,2 procent (riket 54,0 procent). Nedan redovisas resultat sammanslaget för samtliga ingående vårdförlopp och för perioden kvartal 1 och 2 2023. I resultatet ingår både de som har fått och inte har fått en cancerdiagnos.

SVF cancer	Målvärde	2023*	2022	2021	2020
Patientupplevd kvalitet avseende delaktighet och involvering (index Delaktighet och involvering, Patientenkät)	≥ 80	55,1 (Kvinnor 57,3 Män 52,6)	61,9 (Kvinnor 61,8 Män 62,1)	53,7 (Kvinnor 55,0 Män 52,0)	55,8 (Kvinnor 55,4 Män 56,2)
Bemötande (Patientenkät, fråga: "Kände du dig bemött med respekt och värdighet....")*	$\geq 95 \%$	91,5 % (Kvinnor 94,7 män 97,2)	95,9 % (Kvinnor 94,7 män 97,2)	94,9 % (Kvinnor 95,8 Män 93,3)	97,5 % (Kvinnor 98 Män 96,9)

*kvartal 1 och 2

Målet ≥ 80 för delaktighet och involvering och målet $\geq 95\%$ för bemötande nås inte. Resultat för delaktighet och involvering är även lågt nationellt med resultatet 57,7.

De patienter som har mottagit ett cancerbesked och startat sin första behandling lämnar högre andel positiva svar än de vars utredning visar att misstanken om cancer kunnat avskrivas. Samma förhållande gäller genomsnittet i riket. Läs mer om cancer och standardiserade vårdförlopp under mål 12.

Specialiserad sjukhusvård

Nationell undersökning om patienternas upplevelse av sin vistelse (slutenvård) på Visby lasarett under april eller maj eller sitt läkarbesök eller sjuksköterskebesök (öppenvård) i april 2023. Antal svar i öppenvården (fysiska besök, vuxna) är 1 389 st. och svarsfrekvensen 55,4 procent (riket 52,1 procent). Antal svar i slutenvården (vuxna) är 475 st. med svarsfrekvensen 56,9 procent (riket 52,1 procent). Utöver fysiska besök har undersökning av upplevelse av distansbesök genomförts. Resultatet visar att distansbesök upplevs något mindre positivt än fysiska besök.

Majoriteten av patienterna som vårdas på och besöker Visby lasarett har goda upplevelser av sitt besök eller vistelse. Högst andel positiva svar får frågan "kände du dig bemött med respekt och värdighet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder?" Andelen som svarar positivt på frågan är 95 procent i öppenvården och 93 procent i slutenvården.

Lägst andel positiva svar fås för frågor om läkaren eller någon annan ur personalen diskuterade levnadsvanor med patienten, som beskrivs tidigare i rapporten. Här varierar resultatet beroende på fråga mellan 24 och 47 procent vilket är i nivå eller högre än rikets genomsnitt.

Undersökningen visar på vissa ålders- och könsskillnader. Äldre personer är mer positiva till vården än yngre och män är generellt mer positiva än kvinnor.

Spec. sjukhusvård, öppen, fysiska besök	Målvärde	2023	2021	2018
Patientupplevd kvalitet avseende delaktighet och involvering (index Delaktighet och involvering, Patientenkät)	≥ 80	88,9 (Kvinnor 88,6 Män 89,3)	91,9 (Kvinnor 94,4 Män 91,3)	89,3 (Kvinnor 89,0 Män 89,6)
Bemötande (Patientenkät, fråga: "Kände du dig bemött med respekt och värdighet....")*	$\geq 95\%$	95,2 % (Kvinnor 94,5 män 96,2)	96,5 % (Kvinnor 96,9 män 96,1)	94,5 % (Kvinnor 94,7 Män 94,2)

För öppenvården nås målet ≥ 80 för delaktighet och involvering och målet $\geq 95\%$ för bemötande.

Spec. sjukhusvård, sluten	Målvärde	2023	2021	2018
Patientupplevd kvalitet avseende delaktighet och involvering (index Delaktighet och involvering, Patientenkät)	≥ 80	85,5 (Kvinnor 84,4 Män 86,6)	84,7 (Kvinnor 84,5 Män 84,9)	85,4 (Kvinnor 83,7 Män 87,4)
Bemötande (Patientenkät, fråga: "Kände du dig bemött med respekt och värdighet....")*	$\geq 95\%$	93,3 % (Kvinnor 92,7 män 93,9)	95,3 % (Kvinnor 95,9 män 94,7)	94,4 % (Kvinnor 92,1 Män 97,0)

För slutenvården nås målet ≥ 80 för delaktighet och involvering men inte målet $\geq 95\%$ för bemötande.

Mål 12. Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsespåring

I hälso- och sjukvården är hög kvalitet och effektiva processer lika med patientsäkerhet och att hela tiden sätta patienternas bästa först. Patientsäkerhet definieras som "skydd mot vårdskada" i patientsäkerhetslagen. En god patientsäkerhet bygger på en säkerhetsfrämjande kultur, som stödjer organisatoriskt lärande och verksamhetsutveckling. Att undvika att patienter får vårdskador är en av hälso- och sjukvårdens strategier för att minska behovet av vård. Patientsäkerhet och kvalitetsarbete är fundamentalt inom hälso- och sjukvården och behöver hela tiden utvecklas.

Bedömning: Delvis uppfyllt

Kommentar:

Gröna korset är en enkel visuell metod för att i vården identifiera risker, tillbud och skador i realtid. Målet är god och säker vård, överallt och alltid, och att ingen patient ska behöva drabbas av en vårdskada.

Utvecklingsarbetet kring Gröna korset har fortsatt under året med målet att nå nivå 5 för alla enheter innan årets slut. Samtliga enheter är igång och många har nått hela vägen fram.

Metoden bidrar till diskussioner fokuserat på varför en händelse inträffat snarare än vem som varit involverad. Att nå nivå 5 innebär, förutom att ett regelbundet förbättringsarbete kan redovisas, att rapporterade risker och vårdavvikelser lyfts på ledningsgrupp och att riktade insatser på vanligt identifierade risker pågår. Dessutom sker internutbildningar och

förbättringar genom att uppdatera rutiner regelbundet och ständigt justera arbetssätt för att minska riskerna. Ett tydligt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete som ger effekt för de vi finns till för.

Gällande cancer och de standardiserade vårdförloppen så är det nationella målet att 70 % av nya cancerfall inom aktuella diagnoser ska utredas via ett standardiserat vårdförlopp (inklusionsmålet). Gotland når det målet och hamnar även över snittet i riket.

För ledtidsmålet når Gotland inte målnivåerna; att minst 80 procent av de som fått en cancerdiagnos, genomgått ett SVF och startat en behandling ska ha påbörjat behandling inom uppsatta maxtider. Region Gotland har få eller i vissa fall mycket få patienter i ett flertal SVF-förlopp. I vissa SVF-förlopp har det inte inkluderats några patienter alls under perioden. Detta medför att enstaka patienter kan få en stor betydelse för det statistiska utfallet. Dessutom beror, precis som tidigare meddelats det låga resultatet bland annat på att Visby lasarett haft reducerad operationskapacitet och även personalbrist. Det finns också en viss eftersläpning med registrering som kan bidra till det för 2023 låga resultatet. Kraven på tillgänglighet kan också leda till undanträngningseffekter. I den nationella cancersatsningen för 2024 kommer en del krav att skärpas.

Inom förvaltningen pågår en hel del förbättrings- och effektivitetsarbete vilket också var tydligt på Förnyelsedagen där nästan hälften av bidragen och 4 av 5 vinster tillföll hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Bidragen och priserna visar på att det även i tider av hög belastning och oro i omvärlden finns en stor förändringskraft inom förvaltningen.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna samt de uppsatta indikatorerna. Aktiviteterna har varit många, indikatorerna likaså. Inom vissa områden tar förvaltningen stora kliv, bland annat införandet och implementeringen av Gröna korset. Även gällande innovation och förnyelsespåring visar förvaltningen genom de många förnyelseprisen på god måluppfyllelse. Sett till indikatorerna tar förvaltningen i flera fall inga kliv alls framåt.

Indikatorer mål 12	2023	2022	2021	2020
Vårdtillfällen med påverkbar slutenvård - 65 år och äldre, antal /100 000 inv. (minskning)	3554 (jan-sep) (Riket*: 2763)	4598 (Riket*: 3695)	4588 (Riket*: 3849)	4718 (Riket*: 3862)
<i>Patienter som utretts för cancer enligt standardiserat vårdförlopp (SVF) inom maximal ledtid, andel (%).</i>				
- Minst 70% av alla cancerpatienter ska genomgå ett SVF (inklusion)	91% (jan-juni)	88 %	72 %	78 %
- Minst 80% av de personer som fått en cancerdiagnos, genomgått ett SVF och startat en behandling ska ha påbörjat behandling inom uppsatta maxtider (ledtidsmålet)	47 %	51 %	63 %	67 %
Vårdtillfällen med oplanerad återinskrivning inom 30 dagar (+65 år). <=15% senast 2023.	21 % (jan-okt)	20 %	21 %	22 %
Andel vårdplatser belagda av utskrivningsklara patienter. <=5%.	6,3 % (jan-okt) (Riket**: 5 % jan-okt)	6,8 % (Riket: 3,8 %)	4,7 % (Riket: 2,9 %)	3,5 % (Riket: 2,6 %)

*Exkl. VGR och Kronoberg; **Exkl. Stockholm

Kommentarer:

Vårdtillfällen med påverkbar slutenvård - 65 år och äldre, antal/100 000 inv: Högre andel än riket. (Vi har flera månader 2023 högst andel i landet). Mål i nivå med riket nås ej.

Vårdtillfällen med oplanerad återinskrivning inom 30 dagar (+65 år): Resultat jan-okt 2023 21%. Mål 15% nås ej.

Andel vårdplatser belagda av utskrivningsklara patienter: Högre andel än riket. Målet i nivå med riket nås ej.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp arbetar sedan ett år tillbaka kontinuerligt med problemområden inom utskrivningsprocessen. Arbetsgruppen tar fram förbättringsförslag och justerar löpande de gemensamma och lokala rutinerna. Inför och efter storhelger sker möten dagligen med berörda aktörer för att optimera utskrivningsprocessen för de patienter som har behov av stöd från socialförvaltningen.

Medarbetare

Region Gotland är en modig organisation som klarar omställning och förändring. Vi är en tillitsbaserad organisation där engagerade ledare och medarbetare är avgörande för att nå resultat för dem vi är till för. Medarbetarna upplever ett gott ledarskap präglat av dialog och förankring. Alla ser sin del i helheten och bidrar aktivt till positiva resultat i verksamheten. Vi är tillsammans goda ambassadörer för Region Gotland.

Mål 13. Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur

För hälso- och sjukvårdsförvaltningen innebär målet fortsatt arbete med det gemensamma organisationskulturarbetet på ett tydligt och systematiskt sätt. Aktiviteterna utgår även från kompetensförsörjningsplanen.

Bedömning: Delvis uppfyllt

Kommentar:

Kulturarbete tar tid och förvaltningen jobbar ständigt med ledarskapsutveckling och medarbetarskap. Under året har fokus legat på att gemensamt se över och anpassa schemana så att de uppfyller kraven för dygnsvila (se ovan). Runt om i verksamheterna förs samtal om arbetsuppgifter och arbetsfördelning och om förhållningssätt gentemot kollegor och patienter.

Flera har också arbetat aktivt med medarbetares delaktighet genom nya mötesformer, nya vägar för kommunikation och ansvarsområden.

Engagemangsindex visar på en positiv utveckling i medarbetarenkäten. Medarbetares engagemang är viktigt för utvecklingen av verksamheten och för att få en så bra kvalitet som möjligt.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna samt de uppsatta indikatorerna. Under perioden har mycket fokus legat på bemanningsfrågor, och ledarskapsfrågorna har inte fått ta tillräckligt stor plats. Sett till medarbetarenkäten är det också inom ledarskapsindex som en liten tillbakagång ses för 2023, även om trenden går åt rätt håll. Alla index går i positiv riktning.

Indikatorer mål 13	2023	2022	2021	2020
Teameffektivitetsindex (målvärde: ökning)	71	69	68	68
Ledarskapsindex (målvärde: ökning)	72	73	70	69
Engagemangindex (målvärde: ökning)	78	70	71	71
Hållbart medarbetarengagemang (målvärde: ökning)	79	77	77	76

Mål 14. Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete

Genom att arbeta med arbetsmiljöfrågor, effektivisera bemanning och ha rätt kompetens på rätt plats, samt att bemöta både befintliga och framtida medarbetare med respekt och tillit ökar attraktionskraften.

Bedömning: Delvis uppfyllt

Kommentar:

2023 har varit ett utmanande år när det gäller kompetensförsörjningen.

Som ett led i att bli en attraktiv arbetsgivare och erbjuda en god arbetsmiljö till både nya och erfarna medarbetare har ett introduktionsår för alla nyanställda sjuksköterskor införts i förvaltningen. Introduktionsåret löper under ett år med uppehåll för sommarperioden och startar två gånger per år, en gång på våren och en gång på hösten. Projektet kommer att utvärderas, men redan nu pratar deltagarna bra om året och lyfter flera fördelar med att gå ett introduktionsår.

I 2023 års medarbetarenkät är det fler som anger att de kan rekommendera sin arbetsplats till andra. Det är en ökning från 2022.

Förvaltningen har under några år arbetat med Strategisk hållbar bemanning (SHB). Syftet med SHB är ett organisatoriskt lärande och kunskapshöjande förhållningssätt som leder till bättre arbetsmiljö och bättre nyttjande av resurser. Olika verksamheter har kommit olika långt i implementeringen.

Bedömning av måluppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna samt de uppsatta indikatorerna. Flera aktiviteter har genomförts med gott resultat eller är pågående, men sett till indikatorerna görs inga större förflyttningar under perioden.

Indikatorer mål 14	2023	2022	2021	2020
Net Promoter Score (NPS) (rekommenderar sin arbetsplats) (målvärde: ökning)	-18	-25	-13	-14
Heltidsanställda av samtliga månadsavlönade, andel (%) (målvärde: ökning)	88 %	88 %	89 %	87 %
Arbetad mertid hos månadsavlönade (antal timmar) (målvärde: minskning)	6 261	7 482	6 738	7 046
Arbetad övertid hos månadsavlönade (antal timmar) (målvärde: minskning)	23 440	29 822	24 283	19 693

Mål 15. Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus

Arbetsmiljöarbete handlar ofta om att förebygga ohälsa och olycksfall i den fysiska och psykosociala arbetsmiljön. Att arbeta hälsofrämjande är ett mer offensivt arbetssätt. Förvaltningen behöver fokusera på friskfaktorer, sådant som får medarbetare att trivas och må bra, såväl hemma som på arbetet och som stimulerar till trivsel, utveckling och prestation, och genom erfarenhetsutbyten dra lärdomar om varandras goda exempel på en god arbetsmiljö.

Bedömning: Delvis uppfyllt

Kommentar:

Inom ramen för projektet God hälsa och hållbart arbetsliv har en rad aktiviteter genomförts. Fokus har legat på återhämtning då förvaltningen tillsammans med socialförvaltningen tagit del av de statliga medlen i den så kallade Återhämningsbonusen.

Under året har medarbetare bland annat erbjudits att delta vid föreläsningar på temat Återhämtningshandling i vardagen och hållbar hälsa vid oregelbundna arbetstider och nattarbete. Föreläsningen har erbjudits vid fyra tillfällen och mellan 80 och 100 personer har deltagit vid varje tillfälle. Dessutom har en Återhämtningsskola erbjudits som riktar sig till mindre grupper och fler tillfällen.

Bedömning av måloppfyllelsen tar utgångspunkt i de planerade aktiviteterna samt de uppsatta indikatorerna. De planerade aktiviteterna har genomförts och fallit väl ut, dock ses inga större förflyttningar på indikatorerna.

Indikatorer mål 15	2023	2022	2021	2020
Organisatorisk och social arbetsmiljö index (OSI) (målvärde: ökning)	70	72	70	70
Korttidssjukfrånvaro, andel (%) (målvärde: minskning)	3,2 %	3,8 %	3,1 %	3,6 %

6 Kvalitetsberättelse

Region Gotlands kvalitetsmodell beskriver kultur, struktur och metodik som driver framgångsrik utveckling. Kulturen utgår från sex områden (Skapa värde med kunder och intressenter; Utveckla värdeskapande processer; Basera beslut på fakta; Involvera motiverade medarbetare; Leda för hållbarhet samt Förbättra verksamheten och skapa innovationer). För att nå framgång i kvalitetsarbetet är det viktigt att alla områden samspelar och får ta plats i de dagliga processerna likväl som i de förbättringsarbeten som görs.

Ett konkret exempel på framgång i systematiskt förbättringsarbete med kvalitet i fokus är barnhälsovårdens arbete med att säkerställa en barnanpassad vård. Arbetet genomfördes utifrån de 60 kriterierna som tagits fram av det nationella nätverket Barnanpassad vård. Längs vägen har verksamheten gjort ett 30-tal förbättringsarbeten. Ett av dessa var att skapa ett ungdomsråd som kunde hjälpa verksamheten säkra att verkligheten faktiskt är så barnanpassad som självskattningen visar. Ytterligare insats för att skapa delaktighet med patienterna var att skapa en enkät som enkelt nås via en QR-kod. Via enkäten inhämtar sedan verksamheten patienters och familjers upplevelser kontinuerligt och strukturerat.

Verksamheten har genom sitt arbete skapat värde för dem de finns till för, och för arbetet vann också verksamheten 2023 års förnyelsepris i kvalitet. För ytterligare information se granskningsrapporten från projektet.

Hälsö- och sjukvården vann även publikens pris: Mottagningsoperation på kvinnokliniken. Genom att utföra vissa operationer direkt på mottagningen kunde både operationsverksamheten avlastas och väntetiderna förkortas för de kvinnor som behövde en planerad gynekologisk operation. Medarbetarna har också vidareutbildats vilket har gett mervärde för verksamhet och arbetsmiljö.

Under 2023 startades ett projekt med syfte att skapa ett enhetligt arbetssätt för produktions- och kapacitetsstyrning. Med hjälp av konsulter har en genomlysning gjorts. Projektet syftar också till att planera vilka vårdinsatser (produktion) som behövs och när de behövs och beräkna vilka resurser (kapacitet) som krävs för att kunna genomföra denna vård, även vid ökat invånarantal sommartid. Dessutom ska man systematiskt kunna följa upp och utveckla vården (genom att titta på processer). Arbetet har kommit igång i liten skala men kommer att implementeras fullt ut under 2024.

Hörselvården på Gotland har tilldelats Audionompriset 2023 vilket är glädjande. En del av motiveringen lyder: *Trots ständigt långa väntetider och andra utmaningar behåller Hörselvården på Gotland alltid sitt driv framåt och sin vilja att förändra och utveckla verksamheten. Under det senaste året har många förbättringsarbeten genomförts som lett till ökad delaktighet för patienterna. I en tid präglad av effektivisering lyckas audionomerna både hävda och utveckla sin roll som vårdgivare.*

Under året har organisationen för kunskapsstyrningsarbetet fortsatt att utvecklas och förtydligats. Bland annat så ingår numera nya roller och kompetenser så som analytiker och sakkunniga i arbetet. Särskilda mötesforum har inrättats i syfte att mötas över verksamhetsgränser, diagnoser och professioner med ökat fokus på patientens process i vården. Gap-analyser och implementering av vårdförlopp fortgår, bland annat för osteoporos, schizofreni, grav hörselnedsättning och palliativ vård vilket kommer sammanfattas i de årliga mål- och insatsplanerna som respektive RPO (regionalt programområde) tar fram.

För att möta det digitala behov som medborgarna efterfrågar har hälsö- och sjukvårdsförvaltningen under våren lanserat en ny digital tjänst för automatisk symtombedömning, hänvisning och chatt. Med tjänsten 1177 direkt ges gotlänningarna möjlighet att söka vård digitalt. Under de första månaderna har arbetet fokuserat på granskning utifrån patientsäkerhet, teknik, process och tidsåtgång. Under perioden har det från flera regioner kommit en del kritik mot den nya plattformen som automatiskt triagerar patienter. Kritiken har handlat om risk för vårdskador och undanträngning. Region Gotland har rapporterat en avvikelse kopplat till triagering. Bedömningarna enligt 1177 Direkt bevakas noga.

Som en fortsättning på det innovationsprojekt som drivits tillsammans med Uppsala universitet har idéslussen sjösatts och kommunicerats under året. Idéslussen är ett digitalt verktyg som ska underlätta för medarbetarna att enkelt kunna föreslå verksamhetsutvecklings- eller forskningsidéer och få guidning och stöd för att möjliggöra idéerna.

Kvaliteten på AT-tjänstgöringen presenteras varje år av SYLF, Sveriges Yngre Läkares Förening, som publicerar AT-rankningen, en hjälp till de som ska söka AT-tjänstgöring. Kvaliteten på AT-tjänstgöringen skattas i flera block utifrån bland annat introduktionen,

handledningen, utbildningen och hur god arbetsmiljön är. I årets ranking kom psykiatrin på Gotland på fjärde plats och primärvården på femte plats. Det är AT-läkare själva som röstar fram årets bästa arbetsplatser. Med alla rankade block sammanvägda hamnar Visby lasarett på 29:e plats av totalt 67 stycken AT-orter i Sverige.

Under året har också arbete pågått kopplat till att utveckla förvaltningens ledningssystem. Ledningsdokumentet Ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet är framtaget för att svara an på kraven i SOSFS 2011:9 och under hösten har pilotutbildningen Ledningssystem för verksamhetschefer genomförts för att stärka den interna kompetensen i ledningssystem. En utbildningsomgång av A3-metoden har genomförts under året. Utbildningen är tillgänglig för alla medarbetare och stärker kompetensen i systematiskt förbättringsarbete.

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten och säkra kvaliteten. För ytterligare beskrivning av hälso- och sjukvårdsförvaltningens kvalitetsarbete hänvisas till patientsäkerhetsberättelsen.

6.1 Inkomna synpunkter

Förvaltningen har under 2023 tagit emot 112 synpunkter via ”Lämna dina synpunkter” vilka finns i diariesystemet W3D3. Av dessa var 63 klagomål, 25 förbättringsförslag, 10 beröm och 14 övriga icke-kategoriserade synpunkter. Ytterligare 44 synpunkter (klagomål) har registrerats i avvikelssystemet Flexite enligt en särskild rutin inom förvaltningen vilket är en ökning från föregående år då det var 25 synpunkter.

Inkomna synpunkter i W3D3	2023	2022	2021	2020	2019
Beröm	10	5	20	10	10
Förbättringsförslag	25	19	34	48	22
Klagomål	63	38	57	73	61
Övriga icke-kategoriserade	14	55	84	59	40

Under åren 2020 och 2021 ökade antalet synpunkter vilket hör ihop med covid-19-pandemin för att under 2022 och 2023 minska till nivåer likt före pandemin. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedriver en bred verksamhet vilket även speglas i de synpunkter som inkommer. Ibland är synpunkterna utförligt beskrivna och berör en specifik händelse eller upplevelse medan de i andra fall är av mer övergripande och allmän karaktär.

Berörd chef eller medarbetare får synpunkterna till sig för vidare hantering. Vanligtvis vill synpunktslämnarna bli kontaktade och få ett svar men ibland är de anonyma. Under 2023 har 25 synpunkter lämnats anonymt. Ibland kan en synpunkt bidra till att något förbättras eller förändras i verksamheten medan det i andra fall handlar om att beskriva för synpunktslämnaren hur något fungerar, var information finns eller vem som ansvarar för ett visst område. Ibland kan en synpunkt bidra till en förbättring om det är möjligt och rimligt att genomföra.

När synpunkter lämnas via e-tjänsten ”Lämna dina synpunkter” anger synpunktslämnaren om det gäller beröm, förbättringsförslag, klagomål eller övrig synpunkt. Det är svårt att analysera fördelningen mellan alternativen men värt att notera är att under 2023 har antalet

”övriga icke-kategoriserade” synpunkter minskat till 15 jämfört med 55 föregående år. Det är positivt då synpunktslämnarna tagit aktiv ställning till vilken typ av synpunkt det är som lämnas.

Förvaltningen hanterar överlag inkomna synpunkter inom rimlig tid och lämnar svar till de som önskar. Vid årsskiftet fanns 13 obesvarade synpunkter i W3D3.

6.2 Produktionsstatistik

Statistiken som redovisas nedan avser perioden januari-december om inget annat anges. Kommentarer till viss statistik följer efter respektive avsnitt.

För ytterligare statistik hänvisas till gotland.se/hsfstatistik. Där finns bland annat viss statistik nedbruten per verksamhet/avdelning, eller med kortare intervall.

LÄKARBESÖK	2023	2022	2021	2020
Primärvård	71 039	64 571	62 220	62 239
Somatisk sjukhusvård, inkl. akutmottagning	88 617	85 286	80 666	75 598
Psykatri	6 179	6 348	5 992	6 436
Privatläkare	487	919	1 668	2 030
Tandvården (tandläkare och tandhygienister)	35 084	38 439	40 706	42 057
Akutmottagning	23 646	23 337	21 901	20 736
Besök Trygghetspunkter (alla yrkesgrupper)	2 476	1 929	1 506	1 313

Kommentar besök i primärvård

Läkarbesöken i primärvården och i den somatiska sjukhusvården har ökat jämfört med föregående år. Troliga förklaringar till ökningen mellan 2022 och 2023 är den stora smittspridningen av covid-19 som ännu var omfattande under de första månaderna av 2022. Rekommendationen vid den här tiden var fortfarande att stanna hemma och undvika kontakt med andra vid symtom som kunde vara covid-19. Precis som i början av pandemin var det färre som sökte vård när smittspridningen var omfattande, i många fall av rädsla att smittas i väntrum och liknande. Tillgången till läkare i primärvården har också ökat vilket ger förutsättningar till fler besök.

Kommentar privatläkare:

Den privata gynekologen har avslutat sin mottagning på Gotland. Nu har förvaltningen inte längre några avtal med privata läkare inom specialiserad vård på Gotland.

Kommentar besök tandvård

Antalet besök har minskat hos tandläkare och tandhygienister de senaste åren. Minskningen under 2023 beror på sjukskrivningar, att tandläkare och tandhygienister har slutat men kan också bero på att det vid besöken utförs mer vård istället för att patienten ska behöva komma på fler besök. Sett till hela perioden, 2020-2023, så har antalet tandläkare minskat stadigt.

Kommentar besök vid trygghetspunkter

Besök vid trygghetspunkter har ökat. Störst ökning har skett vid trygghetspunkt Klintehamn.

VÅRDTILLFÄLLEN, VÅRDTID OCH MEDELVÅRDTID SOMATISK VÅRD	2023	2022	2021	2020
Vårdtillfällen	10 830	10 438	10 553	9 701
Vårdtid (mätt i dagar)	41 143	41 635	41 423	38 324
Medelvårdtid	3,80	3,99	3,93	3,95
Genomsnittlig vårdtyngd (mätt i DRG)	0,80	0,79	0,79	0,77

Kommentar vårdtyngd:

Fram tills nu har vårdtyngd mätts i DRG (Diagnosrelaterade grupper) som är ett system för sekundär patientklassificering. Klassificeringsprincipen är att medicinskt likartade vårdkontakter, som dessutom är ungefär lika resurskrävande, sorteras in i en och samma grupp. Detta system är trubbigt och ger inte någon bild av det faktiska omvårdnadsbehovet.

I december inleddes ett arbete med att utveckla vårdtyngdsmätning inom somatisk vuxenvård. Vårdtyngdsbedömningen sker utifrån två perspektiv, patientens basala omvårdnadsbehov samt patientens specifika och medicinska omvårdnadsbehov. Syftet är att ge verktyg att fördela patientansvar inom en vårdenhet, kunna påvisa behov av förändrad bemanning eller kompetens samt möjliggöra jämförelse mellan vårdenheter och ge en daglig överblick över situationen på hela sjukhuset.

OPERATIONER	2023	2022	2021	2020
Öppenvård	-	3 786	4 212	4 982
Slutenvård	-	1 967	2 210	1 909

Kommentarer operationer

På grund av byte av operationsprogram kan inte jämförelse med tidigare år göras. Antal redovisas ej, definition av vilka operationer som ska redovisas pågår.

VÅRDTILLFÄLLEN, VÅRDTID OCH MEDELVÅRDTID PSYKIATRISK VÅRD	2023	2022	2021	2020
Vårdtillfällen	734	842	772	925
Vårdtid (mätt i dagar)	5 180	4 857	4 157	3 713
Medelvårdtid	7,05	5,77	5,38	4,01

ANTAL LISTADE PER vårdcentral <i>Avser december</i>	2023	2022	2021	2020
Hemse	9 517	9 403	9 349	9 209
Slite	4 793	4 853	4 963	4 929

Söderports vårdcentral (Unicare)	9 440	9 164	8 688	8 521
Visborg	6 463	6 598	6 798	6 942
Visby norr	12 972	12 949	13 014	12 838
Wisby söder	13 822	13 643	13 672	13 540

AMBULANS	2023	2022	2021	2020
Ambulansuppdrag	8 685	8 033	7 850	7 076
Utomlänspatienter	573	708	755	492
Prio 1 larm	4 058	3 561	3 371	3 024
Behandlas på plats	1 116	981	852	686

Kommentar utomlänspatienter ambulans

Minskningen beror troligtvis på den sjuktransport som Samariten kör sedan i våras. Tidigare transporterades utomlänspatienter som flygs från flygplatsen i ambulans dit. I år har sjuktransporten skött den uppgiften.

LUFTBURNA TRANSPORTER	2023	2022	2021	2020
Flygtimmar helikopter	710	825	833	850
Patienter transporterade med helikopter	528	648	704	701
Primäruppdrag helikopter	236	227	210	156
Patienter transporterade med flyg (avser gotlänningar)	218	229	144	95

Kommentar luftburna transporter

Färre patienter har transporterats jämfört med 2022. Det finns ingen tydlig förklaring till det, t. ex. att man slutat flyga en viss kategori osv. Dock har väderleken varit ovanligt svår för helikoptern under slutet av året.

KONTAKT	2023	2022	2021	2020
Besvarade samtal till 1177	66 554	60 350	52 300	51 265
Varav Nationella/internationella samtal)	8 664	9 383	11 840	5 173
Distanskontakter (egen regi, exkl. tandvård)	40 714	43 706	64 296	102 730
Distanskontakter (privat, "inomläns")	6 109	6 180	10 697	10 755
Distanskontakter (utomläns, KRY, Min doktor, etc.)	12 462	11 824	15 363	12 088

Kommentar besvarade samtal till 1177

Under 2023 har summan samtal ökat med drygt 6000 från 2022. Under slutet av kvartal 1 startade en möjlig styrning av samtal från de regionala vårdcentralerna till 1177 på telefon; Talsvaret informerar om att den inringande kan välja att kopplas över till 1177 om behovet

är symtområdgivning av sjuksköterska. Troligen beror en stor del av den ökade mängden samtal från vårdcentralernas samtalsstyrning.

Kommentar distanskontakter

Distanskontakter i egen regi fortsätter att minska i primärvård och i somatisk vård men ökar något i psykiatrisk vård.

7 Väsentliga personalförhållanden

2023 har till mångt och mycket präglats av olika personalfrågor. Fokus har bland annat legat på att minska andelen hyrpersonal. I början av 2023 låg dock kostnaden en bra bit över utfall 2022, men under hösten sänktes kostnaderna till samma nivå som 2022 och i kvartal fyra ses en något lägre kostnad än 2023. Det vill säga en svag tendens till förändrad trend. Det finns flera enheter som lyckats minska hyrbemanningen helt. Förvaltningens underskott beror till stor del på ökade kostnader för inhyrd personal. Åtgärder har dock vidtagits och en del positiva resultat av åtgärderna har kunnat redovisas. Bland annat beslutade hälso- och sjukvårdsnämnden under slutet av 2022 att i primärvården senast 2027 nå ett riktvärde för antal listade per specialist på 1100 och 550 listade per ST-läkare. Under året har förvaltningen arbetat utifrån implementeringsplanen vilket har lett till att flera nya specialister har anställts. Läs mer om detta under Uppdrag.

En annan åtgärd var att inrätta en intern resurspool som är tänkt att internt stötta verksamheterna vid behov, istället för att ta in hyr. Till en början gick rekryteringen till poolen bra, med fyra sjuksköterskor anställda, varav två direkt från hyrbolag. Senare under hösten valde två att avsluta sina anställningar igen, varav den ena berodde på boende-situationen på Gotland.

Ytterligare åtgärder handlar om att inte ha hyrpersonal som är bosatta på Gotland om likvärdig kompetens finns vid annan leverantör. Det har lett till att flera har valt att istället ta en anställning i förvaltningen.

Under slutet av året blev också det nationella avtalet om hyrbemanning avseende sjuksköterskor och läkare klart för regionerna att teckna. I stället för att vara varandras konkurrenser kring hyrpersonal har alla 21 regioner samarbetat i ett nytt gemensamt avtal för hyrbemanning. Avtalet har även möjliggjort gemensamma krav när det gäller både kvalitet och pris. Avtalet började gälla 1 januari 2024, men Region Gotland ansluter till avtalet först den 1 mars då det tidigare ramavtalet löper ut. I avtalet finns en tydlig prisstruktur och med ett nationellt avtal kan regionerna ställa tydligare, gemensamma krav på kompetens och minska kostnaderna för inhyrd bemanning. Redan under 2023 tog förvaltningen fram en riktlinje för timersättning till hyrpersonal; timpriser som skulle ligga i linje med det kommande nationella avtalet.

Fokus under året har också legat på återhämtning, och inom ramen för projektet God hälsa och hållbart arbetsliv har bland annat återhämtningsskolor erbjudits, för mindre grupper, samt en föreläsning i Ica Maxi Arena för alla anställda i hälso- och sjukvårdsförvaltningen och socialförvaltningen. Drygt 900 medarbetare från de båda förvaltningarna valde att lyssna när Anders Hansén föreläste på temat *Hur kan jag ta hand om mig själv när livet känns tungt?*

Under 2023 gjordes också en satsning på förhöjt friskvårdsbidrag, som ett led i att öka attraktiviteten. Satsningen var ettårig och hur den föll ut är ännu inte helt utvärderat. En region har inte möjlighet att erbjuda olika storlek på bidrag i olika förvaltningar. Region

Gotlands friskvårdspolicy är under revidering och i den ingår att titta på vilket belopp friskvårdsbidraget för alla förvaltningar ska ligga.

Andra viktiga personalhändelser är den verksamhetsövergång som gjordes av personalen från B.Braun till njurenheten. Som beskrivits tidigare valde alla medarbetare att följa med till regionen, och de 15 medarbetarna är en del av den ökning av personal som syns i personalstatistiken nedan.

Inom tandvården minskar antalet anställda inom alla personalkategorier och under året har flera privata kliniker stängt sin verksamhet vilket lett till en tillströmning av patienter till folktandvården. Tandvården har utmaningar med att möta det ökade behovet. Tandvården har viss konsultverksamhet inom specialisttandvården, men den är intäktbringande för verksamheten.

7.1 Personalvolym

	Antal anställda nov 2023	Förändring mot nov 2022	Antal årsarbet. enl. anställnings- avtal nov 2023	Förändring mot nov 2022
Alla anställningsformer	1 688	79	1 634	72
Tillsvidare	1 499	78	1 458	74
Tidsbegränsad	189	0	176	-2

Antal anställda: Antal anställda personer. Antal årsarbetare enl. anställningsavtal: Summan av överenskommen sysselsättningsgrad uttryckt i årsarbetare.

	Heltidsarbetare jan - nov 2023	Heltidsarbetare jan - nov 2022	Förändring
82 Hälsö o sjukvårdsnämnd	1 316	1 263	53
820 Förvaltningsledning	58	51	7
822 HSF Övergripande		1	-1
823 Somatisk specialistvård	863	813	50
824 Tandvård	70	72	-2
825 Primärvård	219	222	-3
826 Psykiatri	107	104	-3

Här visas faktisk arbetad tid (produktionstid) uttryckt i heltidsarbetare. Den tid en anställd är ledig/frånvarande (ej produktionstid) är borträknad. Tabellen presenteras med en decimal vilket innebär att viss avrundning sker.

Yrkeskategorier, faktisk arbetad tid	Heltidsarbetare jan – nov 2023	Heltidsarbetare jan - nov 2022	Förändring
Sjuksköterskor*	333	331	2
Undersköterskor	213	193	20
Läkare**	218	210	8
Tandläkare	13	15	-2
Administration***	245	232	13
Biomedicinsk analytiker	27	24	3
Arbets terapeut/fysioterapeut/sjukgymnast	59	55	4

Här visas faktisk arbetad tid (produktionstid) uttryckt i heltidsarbetare. Den tid en anställd är ledig/frånvarande (ej produktionstid) är borträknad.

*inklusive barnmorskor och specialistsjuksköterskor

**inklusive underläkare och AT-läkare

***administratörer, handläggare, medicinska sekreterare, planerare, ledningspersonal m.fl.

En analys av den faktiskt arbetade tiden visar att förvaltningen ökar motsvarande 53 heltidsarbetare. Att ökningen inte motsvarar ökningen i antalet anställda (79) beror bland annat på att det inte mäter samma sak, antal anställda mäter en given månad medan den arbetade tiden är ackumulerat utfall av en hel period. Vad som inte syns i siffrorna är den arbetade tiden för den inhyrda personalen. I kostnader mätt så har förvaltningen ökat andelen inhyrd personal vilket också visar på ett ökat behov. Se fler detaljer om detta under ekonomiavsnittet, arbetskraftskostnader.

Antal anställda ökar i jämförelse med samma månad 2022. Det handlar framför allt om fler tillsvidareanställda, och en del av dessa är den personal som togs över när njurenheten gick över i egen regi. Samtidigt ökar den faktiskt arbetade tiden, samt kostnaderna för den personal som hyrs in. Men även produktionen i form av fler besök ökar i vissa delar.

En förklaring till ökningen av egen personal är bland annat att när det är svårt att få tag i en viss kompetens, så rekryteras det istället i en annan personalkategori, för att täcka upp. Det kan handla om att fler undersköterskor och vårdbiträden anställs, när det är svårt att rekrytera sjuksköterskor. Men en undersköterska kan inte ersätta en sjuksköterska fullt ut så då behövs det också i vissa fall täckas upp med en hyrsjuksköterska.

Förvaltningen har också haft ett behov av att minska antal anställda per chef, där den organisationsändring som gjordes under 2022 visade på en del väldigt stora personalgrupper, totalt har förvaltningen ökat med motsvarande fem enhetschefer, vilket bland annat syns i kategorin administratörer ovan.

Under hösten 2023 gjordes det på sjukhuset en vårdavdelningsflytt; vårdavdelningarna AIM och stroke bytte plats med kirurgi/urologi. Syftet med flytten var att möjliggöra en utökning av vårdplatsantalet för internmedicin, samt att minska antalet utlokaliserade patienter. Det utökade antalet vårdplatser på internmedicin har inneburit utökad personal, men då platsläget har varit ansträngt även på kirurgen under vintern har inte de planerade nerdragningarna på kirurgen kunnat genomföras. På ortopedien har fler underläkare

anställts för att täcka upp då det inte gått att få tag i specialistkompetens, men man har även behövt hyra in specialistkompetens.

Fler personal inom rehab, som arbetsterapeuter och fysioterapeuter har också anställts på sjukhuset. Några mottagningar har anställt egna och bytt uppgifter från andra yrkesgrupper, några tjänster har utökats, då halva uppdrag (som blev av omorganisationen 2022) var svåra att tillsätta. Inom internmedicin har det ökat för att behovet varit väldigt stort.

På akutmottagningen är medelåldern låg, och frånvaron på grund av graviditets- och föräldraledighet hög. För att inte behöva ta in hyrpersonal har det istället överanställts sjuksköterskor för att täcka upp. Akuten har gott rykte med sökanden till tjänster från olika delar av riket. Framgångsfaktorer som ses är framförallt att medarbetarna är mycket goda ambassadörer för akutmottagningen, de välkomnar ny personal, den fem månader långa introduktionen för nyfärdiga sjuksköterskor samt att hyrsjuksköterskor talar gott om akutmottagningen i Visby när de arbetar på andra platser i Sverige.

På LMCG har ett systembyte och uppgraderingar lett till att tre heltider arbetat bara med det. Upplärning av ny personal gör också att det blir fler arbetade timmar totalt.

I primärvården har fokus legat på att anställa fler allmänspecialister, vilket man också lyckats med.

I psykiatri har bemanningen varit relativt stabil under året, men vuxenpsykiatri och heldygnsvården har ännu flera vakanser.

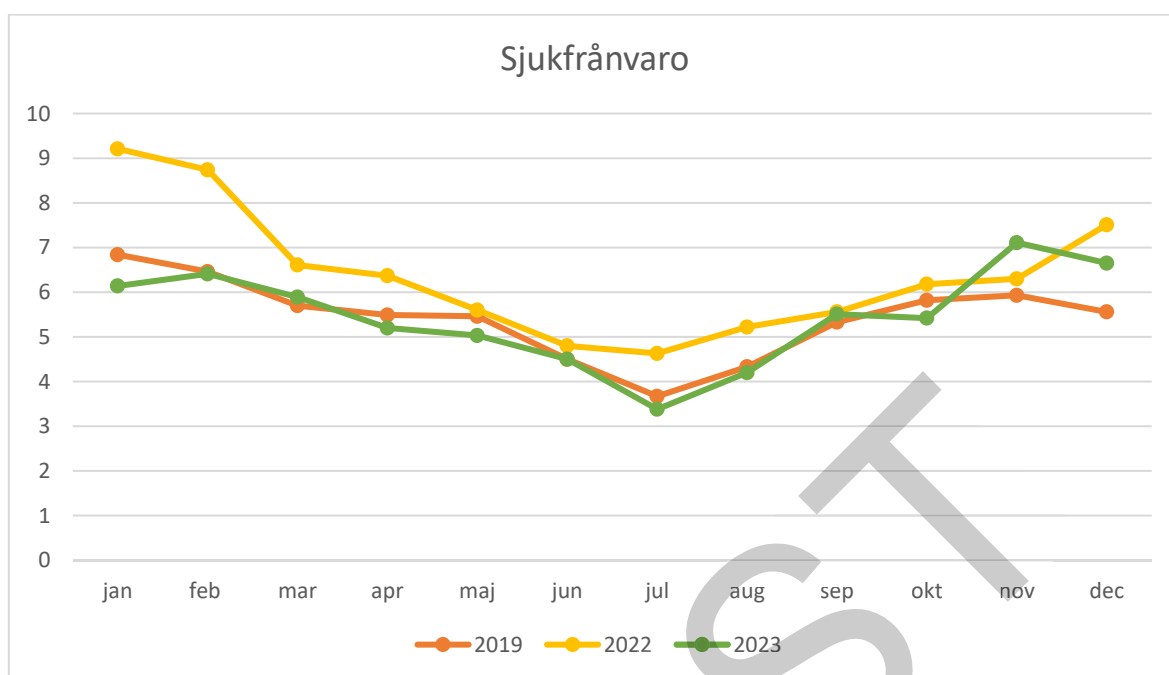
Inom tandvården sker det en minskning i alla yrkeskategorier, färre tandläkare, tandsköterskor och tandhygienister.

Både övertid och mertid har minskat jämfört med 2022, något som också varit ett mål, se indikatorer för mål 15 ovan.

7.2 Sjukfrånvaro

	Sjuktal % jan - nov 2023	Sjuktal % jan - nov 2022	Förändring %-enheter
Alla	5.33%	6.32%	-0,99
Kvinna	5.88%	6.76%	-0,88
Man	2.70%	4.17%	-1.48

Sjuktal visar hur stor andel av den avtalade anställningstiden för perioden anställda varit frånvarande p.g.a. sjukdom.

Här visas sjuktal månad för månad under 2019 (orange linje), 2022 (gul linje) samt 2023 (grön linje).

Under nästan hela 2023 så följer sjukfrånvaron åter den kurva som var normal under åren före covid-19-pandemin (se år 2019 i diagrammet ovan), med ett undantag; i november månad sticker kurvan iväg och hamnar över både 2019 och 2022 års sjuktal. En förklaring till detta är bland annat den extra intensiva infektionshösten.

Sjuktalet minskar för båda könen men skillnaden är störst för män. En orsak är att det är en mindre andel män anställda inom förvaltningen och få fall ger större utslag i statistiken.

I primärvården har sjukfrånvaron varit lägre under 2023 än 2022, detsamma inom psykiatri och på sjukhuset. Inom tandvården däremot ses en viss ökning av sjuktalen. I vissa perioder har sjukfrånvaron varit väldigt hög, uppemot 14-15 procent, men i motsats till förvaltningen i stort går sjuktalen ner under både november och december. Tandvården har haft hög arbetsbelastningen, som en konsekvens av att tandvårdspersonal slutat samt att flera privata tandläkare lagt ner sina kliniker och deras patienter då har vänt sig till folktandvården.

8 Ekonomisk uppföljning

Hälsa- och sjukvården på Gotland har för 2023 ett negativt ekonomiskt underskott jämfört mot budget på 229 miljoner kronor. Orsaken finns framförallt på kostnadssidan och kan sammanfattas i stora kostnadsökningar till följd av högre priser som en effekt av inflationen men även kostnadsökningar på grund av större resursbehov i allt från arbetskraft till lokaler.

Jämfört mot 2022 har hälsa- och sjukvårdsförvaltningen en nettokostnadsutveckling på 17% och en bruttokostnadsutveckling på 8%.

Den ekonomiska utvecklingen som syns i hälsa- och sjukvården på Gotland är densamma som för sjukvården i övriga regioner, d.v.s. stora kostnadsökningar.

8.1 Årets resultat

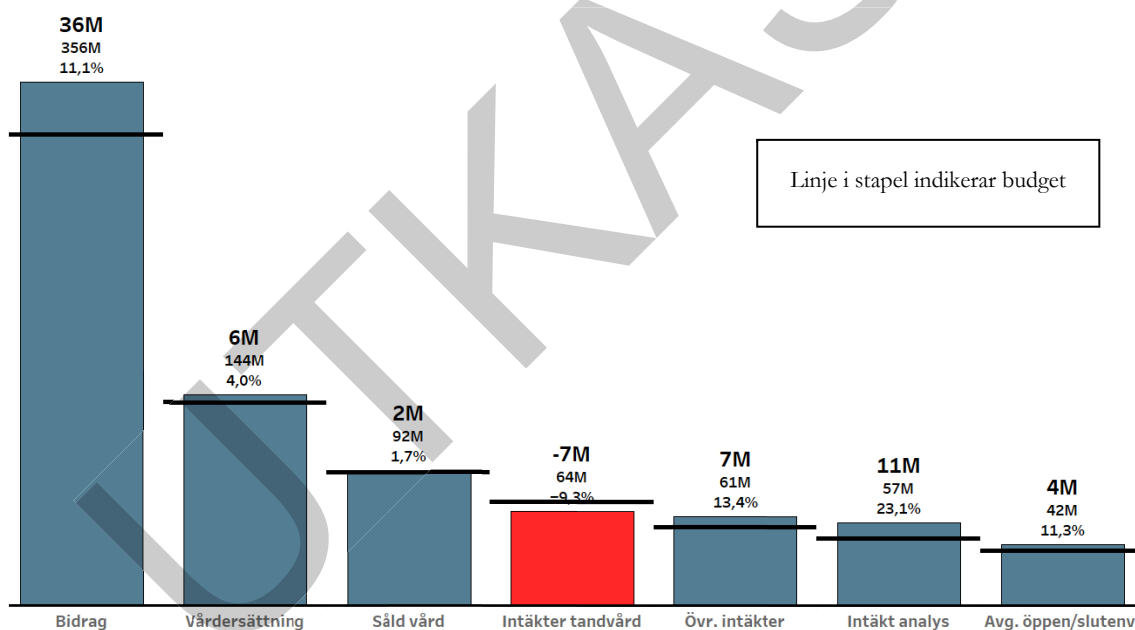
Intäkter för 2023 avviker positivt mot budget med 58 miljoner kronor eller 8%. Kostnader avviker negativt mot budget med 287 miljoner kronor eller 10%. Sammantaget innebär detta en negativ avvikelse mot budget med 229 miljoner kronor eller 11%.

Intäkter

Intäkter avviker positivt mot budget med 58 miljoner kronor eller 8%. En del av denna avvikelse är interna intäkter, d.v.s. intäkter som kommer från egen verksamhet inom hälsa- och sjukvårdsförvaltningen, cirka 28 miljoner kronor eller 12%. De förvaltningsexterna intäkterna avviker positivt med 30 miljoner kronor, framförallt i form av statsbidrag.

Intäkter för såld utomlänsvård avviker negativt mot budget med 3 miljoner kronor. Denna post budgeterades upp i budget 2023 jämfört mot budget 2022 (cirka 20 miljoner upp) på grund av högre priser för den sålda vården. Utfallet är därmed en stor ökning jämfört mot 2022 även om det inte når upp till budget fullt ut. Tillsammans med de interna ersättningarna för såld vård är dock utfallet positivt mot budget med 2 miljoner kronor.

Tandvården har under året tappat kliniska kompetenser, framförallt tandläkare, som genererar intäkter. Detta har bidragit till att verksamhetens intäkter avviker negativt mot budget med 7 miljoner kronor eller 9%.

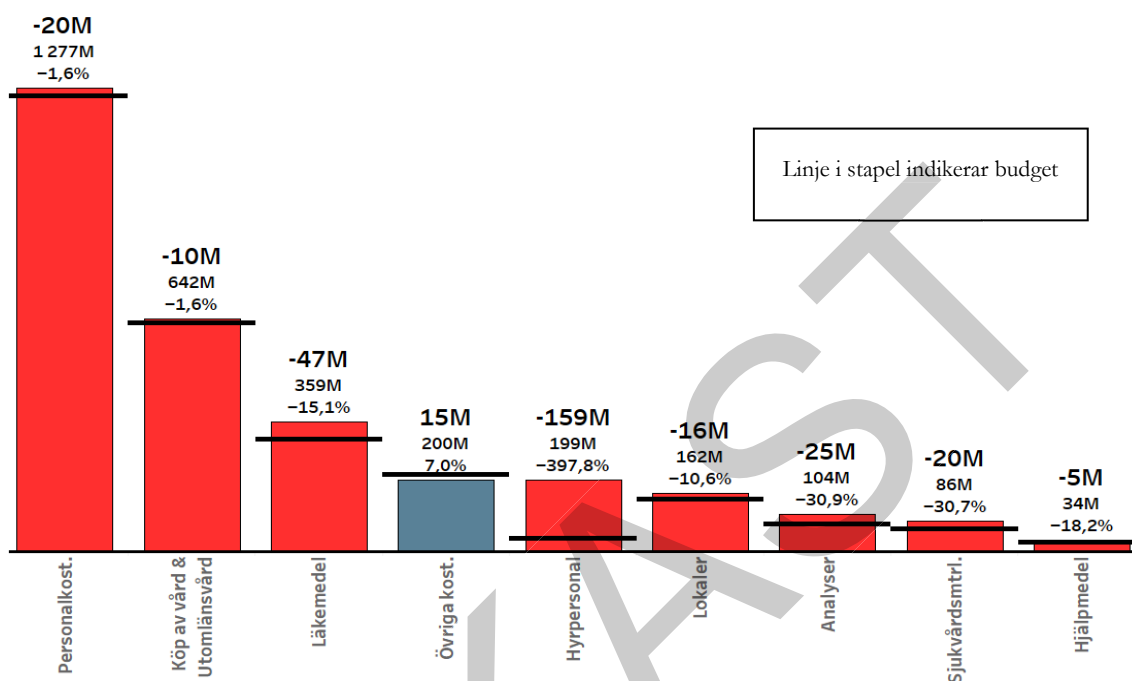
Kostnader

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens kostnader avviker negativt mot budget med 287 miljoner kronor eller 10%. Bakom underskottet finns inflation, dyra lönerörelser och kostnadsökningar för inhyrd personal på grund av stort behov av arbetskraft.

Av den negativa avvikelsen på 287 miljoner kronor avviker de förvaltningsexterna kostnaderna negativt med 260 miljoner kronor.

Hälsa- och sjukvården har en hög kostnadsutveckling tillsammans med ett sedan länge underliggande underskott på cirka 50 miljoner kronor så har nu gapet ökat avsevärt.

Utjämningsutredningen, som beskrivits tidigare, summerar merkostnaderna för ö-läget inom hälso- och sjukvården för Region Gotland till cirka 275 miljoner. Troligen finns än mer kostnader för detta. Många av dessa kostnader finns redan en täckning för i den budget förvaltningen har fått men bedömningen är ändå att det finns delar som inte kompenseras fullt.

Arbetskraftskostnader

Kostnaden för arbetskraft, egen personal och inhyrd personal avviker mot budget med 179 miljoner kronor. Kostnaden för anställd personal avviker negativt med 20 miljoner kronor och inhyrd personal 159 miljoner kronor. Med hänsyn till den stora mängd inhyrd personal förväntas kostnaden för egen personal vara lägre, speciellt med tanke på att vakanser ska delfinansiera den inhyrda personalen. Till viss del förklaras avvikelsen av njursjukvård som tagits över i egen regi från september 2023, cirka 3-4 miljoner kronor, timanställningar för vaccination som inte varit budgeterat; cirka 5 miljoner kronor; extra nattersättning cirka 4 miljoner kronor; och ett högre utfall i revisionen för läkare och organiserade inom kommunal cirka 3,5 miljoner kronor. Övrigt som påverkar avvikelsen är personalkostnader som uppstår som en effekt av statsbidrag som kommer verksamheten tillgodo, där mycket av bidraget går till personal. Exempelvis finns över 10 miljoner kronor hänförligt till statsbidrag för kvinnohälsa. Även med hänsyn till dessa poster är bedömningen att personalkostnaderna är höga i relation till behovet av inhyrd personal.

Förutom stort behov av egen personal har behovet av hyrpersonal varit stort. Det är likt tidigare år framförallt inom primärvården som läkare behövs samt sjuksköterskor på sjukhuset. Avseende läkare i primärvården har hälso- och sjukvårdsförvaltningen gått mot en bättre situation sista kvartalet 2023. Tyvärr har kostnaden för läkare inom somatisk vård och psykiatrisk vård utvecklats i motsatt riktning och där har behov av hyrpersonal varit större än 2022. Behovet av sjuksköterskor på vårdavdelningar och på operation har varit stort under året för att efter sommaren minskat kostnadsmässigt, till viss del beroende på lägre priser. Det finns även flera enheter som blivit oberoende av inhyrda sjuksköterskor.

För 2023 uppgår relationen inhyrd personal i förhållande till egen personal till cirka 15,6%. Exklusive bostäder är det 14,8%.

Köpt vård och utomlänsvård

Den utomlänsvård förvaltningen köper från andra regioner och bolag har ett utfall som är 10 miljoner kronor högre än budget eller 2%. Denna del bör delas upp i olika områden då det avser köp av vård från vårdcentraler, specialister, sjuktransporter men framförallt den stora volymen och kostnaden för den somatiska vården. Det är den somatiska vården som avviker negativt mot budget med 31 miljoner kronor eller 13%. Den psykiatriska och rättspsykiatriska vården är i nivå med budget.

Övrig köpt vård för sjuktransporter, vårdcentraler, njursjukvård samt privata specialister har ett positivt utfall mot budget som till stor del kan förklaras av att t.ex. njursjukvården bedrivits inom egenregion sedan september 2023 samt att det inte funnits någon privat gynekolog stora delar av året. Kostnaden för ambulanser och luftburna sjuktransporter ligger väl mot budget med ett mindre positivt utfall om 1 miljon kronor.

Den digitala vården som ingår i utomlänsvård har under 2023 kostat cirka 5 miljoner kronor och inneburit cirka 12 000 vårdtillfällen. Detta är rätt väl i nivå med 2022.

Läkemedel

Läkemedelskostnader har en fortsatt hög kostnadsnivå. Av den negativa avvikelser mot budget på 47 miljoner kronor avser cirka 22 miljoner kronor förskrivna läkemedel. Gotlänningarnas kostnad för förskrivna läkemedel överstiger den framräknade så kallade behovsmoellen som ersätter sjukvårdens kostnader för förskrivna läkemedel med över 500 kr per invånare. Övrig del av avvikelser för läkemedel är därmed för rekvisitions-läkemedel som ges inom vården. Här finns stora kostnadsökningar som skapar avvikelser inom onkologin och cancervården men även stora avvikelser inom verksamheterna infektion och internmedicin.

Sjukvårdsmaterial

Kostnaden för sjukvårdsmaterial avviker negativt mot budget med 20 miljoner kronor. Framförallt är det inom sjukhuset som de stora kostnadsökningarna uppstått, exempelvis operationsmaterial, analysmaterial m.m. Viss del kan förklaras av större volymer men även det generella högre prisläget påverkar kostnadsutvecklingen vilket även skapar negativa avvikelser mot budget.

Signaler från verksamheten talar även för att det används mer engångsmaterial samt att det kasseras mer material än tidigare på vissa håll.

Analyskostnader

Analyskostnader avviker negativt mot budget med 25 miljoner kronor. Skulle det interna laboratoriets faktiska kostnader varit fullt ut ersatta skulle kostnaden varit större vilket även skapat en större avvikelse.

Många analyser som blir dyrare som följd av prisutveckling, men även möjlighet att ta nya typer av analyser kan bidra till kostnadsökningar utöver budget. Större avvikelser finns till största del vid akuten och internmedicin.

Lokaler

Framförallt har förvaltningen en avvikelse för lokaler/bostäder som hyrs ut till vikarier m.m. som i stor utsträckning varit inte varit budgeterad fullt ut.

Områden

De flesta områden ligger väl mot budget. De avvikelser som finns som är värt att nämna är:

Sjukhus: Avvikelser beror på höga kostnader för arbetskraft, köpt vård, sjukvårdsmaterial, analyser, läkemedel m.m. Därmed merparten av de områden som beskrivits ovan.

Psykiatri: Underskottet byggs framförallt av merkostnad för inhyrd personal.

Konkurrensutsatta vårdtjänster: Positiv avvikelse kan till största del tillskrivas flytt av njursjukvården till egenregin samt att gynekolog stängt ned sin verksamhet.

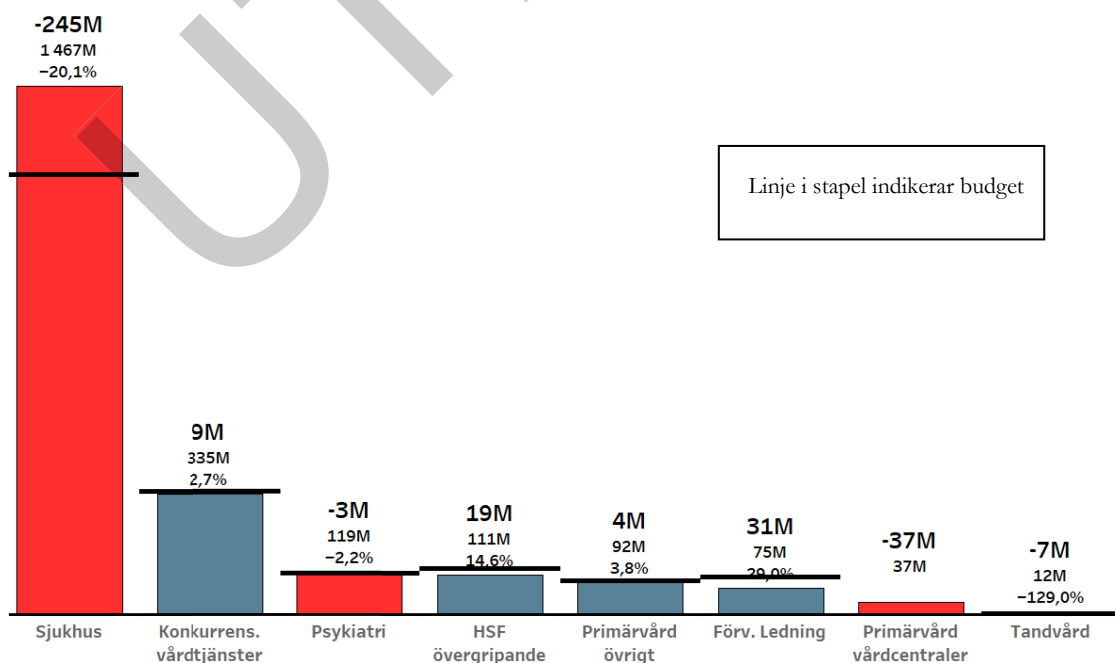
HSF övergripande: har både större plus och minus i förhållande till budget. Större negativa avvikelser är för läkemedel. Många statsbidrag intäktsförs under detta område som bidrar till positiva avvikelser mot budget.

Primärvård övrigt: Små avvikelser för flesta områden. Vaccinationsenheten bidrar till den positiva avvikelsen mot budget.

Förvaltningsledning: Stora budgetposter för inhyrd personal finns inom verksamheten som skapar en positiv avvikelse mot budget då kostnaden finns i verksamheten. I övrigt ligger verksamheterna rätt väl mot budget.

Primärvårdens vårdcentraler: Underskottet går i stort sett helt att hänföra till höga kostnader för inhyrd personal.

Tandvården: Bristen på klinisk personal innebär lägre intäkter. Dessa vägs till del upp av lägre personalkostnader. Tandvården har även avvikelser för sjukvårdsmaterial, analyser m.m. likt övriga verksamheter.

Kontostruktur	Budget Jan - Dec 2023	Utfall Jan - Dec 2023	Avvikelse Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022
Resultat	-2 018 578	-2 247 609	-229 031	-1 916 624
INTÄKTER	757 987	816 312	58 325	916 733
Taxor och Avgifter	79 629	76 407	-3 222	70 849
Statsbidrag	318 969	348 859	29 890	492 264
Försäljning vara/tjänst	186 696	194 124	7 429	174 925
Intern resursfördelning	153 569	166 101	12 532	151 477
Övriga intäkter	19 124	30 821	11 697	27 218
KOSTNADER	-2 776 565	-3 063 921	-287 356	-2 833 357
Personal	-1 256 581	-1 276 802	-20 222	-1 170 726
Köp av tjänst	-232 541	-368 320	-135 779	-352 546
Köp huvudverksamhet	-385 757	-387 798	-2 041	-372 824
Förbrukn. mtrl	-419 061	-501 788	-82 727	-446 716
Lokaler	-146 308	-172 197	-25 889	-154 714
Avskrivn. internränta	-25 384	-28 566	-3 182	-27 968
Intern resursfördelning	-177 705	-181 960	-4 255	-171 361
Övriga kostnader	-133 228	-146 490	-13 261	-136 503

I tabellen visas intäkter och kostnader för perioden, både budgeterade och redovisade samt budgetavvikelsen i tkr. I sista kolumnen finns även fjolårets redovisade intäkter och kostnader för perioden.

Tabellen ovan redovisar kostnader och intäkter på något annorlunda sätt än bilder ovan. Kostnader grupperas på olika sätt och till olika delar samt benämning. I grova drag enligt nedan där det avviker:

- Intern resursfördelning är framförallt intern ersättning till tandvården och vårdcentraler i egenregi.
- Taxor och avgifter tillsammans med försäljning av vara/tjänst avser patientavgifter, intäkter i tandvården samt såld utomlänsvård.
- Köp av tjänst innehåller kostnader för framförallt hyrpersonal och analyskostnader.
- Köp av huvudverksamhet och intern resursfördelning är samma som köp av vård och utomlänsvård.
- Förbrukningsmaterial är till stora delar sjukvårdsmaterial och läkemedel.
- Delar av det som är lokaler i tabellen ovan ligger inom hyrpersonal för den del som avser personalbostäder för dessa.
- Avskrivningar samt övriga kostnader är grupperat till övriga kostnader.

8.2 Nettokostnadsutveckling

Förvaltningens nettokostnadsutveckling har för 2023 varit mycket hög med 17%.

Stor del av nettokostnadsutvecklingen kan förklaras av minskade bidrag som berör intäktssidan där minskningen är 100 miljoner kronor eller 11%. Det är de pandemi-relaterade bidragen som regioner tidigare fått som minskat kraftigt. Dessa statsbidrag uppgick till 106 miljoner kronor under 2022 och under 2023 har regionen fått bidrag på cirka 5 miljoner kronor och då enbart för vaccination. Intäktsökningar som är av större karaktär är intäkter för såld vård vilket är en effekt av större justeringar av priser för såld vård.

Förutom minskade intäkter i förhållande till 2022 har kostnader ökat med 8% eller 230 miljoner kronor. En tydlig effekt av inflation som är extra tydligt för nya avtal inom sjukvårdsmaterial, nya läkemedel, analyskostnader m.m. Dessa kostnader har ökat utan att produktionen har ökat i samma utsträckning. Anledningen till att analyskostnader enligt bild nedan har minskat beror på de covid-19-analyser som gjordes 2022 men inte gjorts under 2023. Exkluderat dessa är det en kostnadsökning med drygt 13% för analyskostnader.

Den andra stora kostnadsökningen som förvaltningen ser är för arbetskraft, både egen och inhyrd personal. Dessa tillsammans har ökat i kostnad med 139 miljoner kronor eller 10%

Kostnaden för egen personal ökar med 9% eller 106 miljoner kronor. Bakom detta finns lönerrevision och dessutom en lönerrevision som gav läkarkollektivet och anslutna till kommunal drygt 4,1% att jämföra mot de 2,7% som gällde för övriga kollektiv.

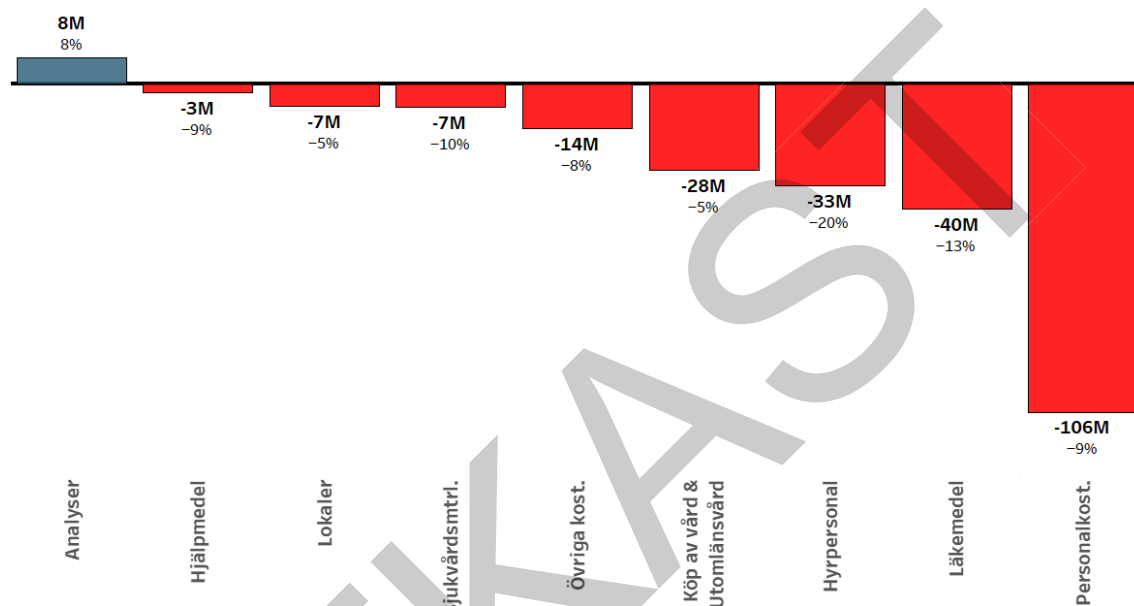
Lönerrevisionen påverkar även de semester-, övertids- och jourkulder som förvaltningen har till dessa medarbetare. Förvaltningen har även infört en extra ersättning till de medarbetare som jobbar natt med målet att skapa ökad attraktivitet till dessa tjänster. Effekten har varit försiktigt positiv men bidrar till kostnadsökningar med 4 miljoner kronor i förhållande till 2022. Övrig del av kostnadsutveckling för egen personal är därmed en effekt av fler anställda inom förvaltningen. Ökningen november 2023 jämfört mot november 2022 var 79 anställda. Här ryms exempelvis övertagandet av njursjukvården som bidrar till fler anställda och högre personalkostnader.

Kostnaden för inhyrd personal ökar med 33 miljoner kronor eller 20% i förhållande till 2022. Viss del av kostnadsökningen, cirka 10 miljoner kronor består av förändring i redovisningen genom att bostadskostnader för inhyrd personal från 2023 inkluderas i kostnaden för inhyrd personal. Då kostnaden för egen personal ökat, och även antalet anställda, kan det antas att kostnaden för inhyrd personal borde sjunkit. Detta har inte skett då de som rekryterats inte anställts fullt ut inom de områden där behovet av inhyrd personal är som störst.

Kostnader för köpt utomlänsvård inom den somatiska vården har ökat med 19 miljoner kronor eller 8%. Köp av psykiatrisk vård ökar med 2 miljoner kronor vilket procentuellt är en stor ökning då det är relativt lite vård som köps. Rättspsykiatri ökar med en miljon kronor jämfört med 2022. För samtlig köpt utomlänsvård är det svårt att göra rättvisa jämförelser för dessa kostnader då fakturahanteringen avseende fakturor för köpt vård inom regionstyrelseförvaltningen inte fungerat på tillfredställande sätt vilket innebär att det finns mycket stor osäkerhet huruvida det är rätt kostnader bokfört för 2023. Sett till antalet remisser så är de på ungefär samma nivå 2023 som 2022. Dock sker fakturering långt i efterhand vilket skapar långa eftersläpningar. Mycket talar för att denna ökning därmed är

en effekt av något fler patienter/remisser som blivit fakturerade 2023 än 2022 (2021 som faktureras en bit in i 2022 hade färre remisser) samt de prisökningar som vårdande regioner haft i prislistor. Tillsammans med ersättning för köpt vård till vårdcentraler och andra privata aktörer ökar kostnaden för köpt vård med 28 miljoner kronor eller 5%. Beaktas bör då att njursjukvården har gått över i egenregi sista kvartalet 2023 vilket uppskattningsvis sänkt kostnaderna för köpt vård med ca. 8 miljoner kronor.

Övrigt värt att belysa är att förvaltningen har mer lokaler som då även innebär högre kostnader för hyror, städ m.m. Det gäller framförallt havspaviljongen som byggts vid lasarettet, samt lokaler för njursjukvården, något som får helårseffekt först under 2024.

Kontostruktur	Utfall Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022	Förändring	Förändring %
Resultat	-2 247 609	-1 916 624	-330 984	17%
INTÄKTER	816 312	916 733	-100 421	-11%
Taxor och Avgifter	76 407	70 849	5 559	8%
Statsbidrag	348 859	492 264	-143 405	-29%
Försäljning vara/tjänst	194 124	174 925	19 199	11%
Intern resursfördelning	166 101	151 477	14 624	10%
Övriga intäkter	30 821	27 218	3 603	13%
KOSTNADER	-3 063 921	-2 833 357	-230 564	8%
Personal	-1 276 802	-1 170 726	-106 076	9%
Köp av tjänst	-368 320	-352 546	-15 774	4%
Köp huvudverksamhet	-387 798	-372 824	-14 974	4%
Förbrukn. mtrl	-501 788	-446 716	-55 072	12%
Lokaler	-172 197	-154 714	-17 483	11%
Avskrivn. internränta	-28 566	-27 968	-598	2%
Intern resursfördelning	-181 960	-171 361	-10 599	6%
Övriga kostnader	-146 490	-136 503	-9 987	7%

I tabellen redovisas periodens faktiska intäkter och kostnader för innevarande år och föregående år i tkr. I kolumn tre och fyra visas förändringen mellan åren i tkr respektive procent.

Se beskrivning ovan kring redovisning av tabellen resp. bilder med beskrivning.

8.3 Investeringar

Hälsö- och sjukvården har under 2023 använt största delen av investeringsmedlen inom investeringspotten på 40 miljoner. Potten lämnar ett överskott på cirka 0,9 miljoner. För de investeringsprojekt som ligger utanför potten har nämnden begärt kompletteringsbudget med 25,5 miljoner.

8.3.1 Pott för medicinskteknisk utrustning, inventarier i lokaler och mindre ombyggnationer

Maskiner och inventarier

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen gör tillsammans med Region Stockholm samordnade upphandlingar fortlöpande.

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen genomför även upphandlingar i egen regi med stöd av upphandlare från regionstyrelseförvaltningen eller upphandlingskonsulter från det upphandlade företaget Ecenea. Upphandlingar i egen regi görs när möjlighet till samordnad

upphandling med Region Stockholm inte finns samt när behov eller när våra avtalstider skiljer.

Exempel på större investeringar som genomförts under 2023 är utbyte av bentäthetsmätare till ortopedmottagningen, behandlingsenheter till folktandvården, utrustning till ambulanshelikoptern, operationsstaplar till öron och ortopedverksamheten, ultraljud, operationslampor, utrustning för artbestämning av bakterier till laborieverksamheten, utrustning för operation av gråstarr till ögonmottagningen samt flera andra större och mindre utrustningar.

Mindre ombyggnationer i lokaler

Potten används löpande för mindre anpassningar utifrån förändrade lagkrav eller verksamhetsförändringar. Investeringsmedlen för mindre ombyggnationer förs över till teknikförvaltningen i samband med att projekten beställs. Under 2023 har säkerhetsfrågorna i vårdlokalerna blivit allt mer aktuella. Ett omfattande arbete med dörrpartier, låsmöjligheter, o.s.v. har påbörjats och kommer att behöva fortsätta. Exempel på åtgärder under 2023 är förutom dörrmiljöer, steriltförrådet på operation, klimatåtgärder primärvården, borttagande av receptionsdisk FTV i Slite, ombyggnation av ett gipsrum till administrativt rum på Korpen, mindre lokalanpassningar MTA etapp 2, utbyte av samtliga skötbord på barnavdelningen, kompletteringar i tidigare ombyggnation BVC med ljudisolering och utbyte av dörrar samt flera andra större och mindre lokalåtgärder.

Inventarier i lokaler

Utbyte enligt plan och anskaffning av inventarier/möbler som hör samman med lokaler, görs löpande. Största investeringen under 2023 avser inventarier och möbler till habiliteringen där ett omfattande underhållsarbete genomförs. Ett omfattande arbete med att succesivt byta ut till avspritningsbara hygieniska möbler och då framförallt stolar har pågått sedan pandemin och kommer fortsätta några år till. Exempel på inventarier inköpta under 2023 är förutom skrivbord och förvaringar till flera olika verksamheter, stolar till Slite VC, klappstolar till slutenvården, besöksstolar VC Wisby söder, personalfacksskåp, hyllor till förråd endoskopimott, personalrum onkologen och sjukgymnastiken i Hemse, samt utemöbler. När det gäller utemöbler så byts de succesivt ut till tunga möbler som inte kan blåsa av balkongerna.

8.3.2 Investeringar budgeterade som egna projekt

Operationsbord 11 miljoner

Investeringen kommer att slutföras under början av 2024. Finns upptagna i kompletteringsbudgeten för överföring till 2024.

Rehabenheten Korpen 4 miljoner

Avser ombyggnation runt bassängområdet och ska genomföras samtidigt som underhåll av själva bassängen sker, vilket är teknikförvaltningens ansvar. Projektdirektiv är påbörjat och genomförandet förväntas ske under 2024. Medlen finns upptagna i kompletteringsbudget för överföring till 2024.

Inventarier till akutmottagningen och Havspaviljongen 6,7 miljoner

Största delen av investeringsmedlen är nyttjade till möblering av havspaviljongen under 2023. Inköp till akutmottagningen har påbörjats men kommer att färdigställas i samband

med att ombyggnationen av akutmottagningen blir klar. 1 855 tkr är upptagna i kompletteringsbudgeten för överföring till 2024.

PCI – ombyggnation 5 miljoner

En uppdaterad förstudie ska genomföras innan ombyggnationen påbörjas. Investeringsmedlen är upptagna i kompletteringsbudgeten för överföring till 2024.

Gasarmar och pendlar 3 miljoner

Projektet är i uppstartsfas. Under 2023 har ytterligare investeringsmedel beviljats med 4 miljoner vilket har varit nödvändigt för att kunna finansiera projektet. Projektet har därmed inte kunna startats förrän medlen blev beviljade. De 3 miljonerna som är beviljade för 2023 är därmed också upptagna i kompletteringsbudgeten för överföring till 2024.

Mobilt inomhusnät 2,5 miljoner

Under hösten 2023 installerades ett nytt mobilt inomhusnät på Visby Lasarett. Då detta inte var ett känt behov för förvaltningen sedan tidigare fanns ingen investeringsbudget för projektet. En begäran om tilläggsanslag beviljades av regionfullmäktige. Det finns ytterligare några mindre poster kvar att finansiera och därmed är 686 tkr upptagna i kompletteringsbudgeten för överföring till 2024.

8.3.3 Projekt överlämnade till teknikförvaltningen

Långsiktigt temporära lokaler för akutmottagningen

Den större ombyggnationen av akutmottagningen har förberetts och upphandlats under 2023 och själva ombyggnationen startar i januari 2024. Under 2023 begärdes också en tilläggsbudget om 8 miljoner samt omdisponering med 7 miljoner från projektet uppförande av havspaviljongen vilket regionstyrelsen beviljade i november 2023. Samtliga medel för projektet är överförda till teknikförvaltningen. Ombyggnationen kommer att vara helt färdigställd till sommaren 2025.

Kallelsesignalsystem

Kallelsesignalsystemet på sjukhuset behöver bytas ut, då det inte längre går att få tag på reservdelar. Det finns även behov hos andra verksamheter utanför sjukhuset framöver. Projektet med utbyte av systemet pågår och kommer att pågå under 2024 och 2025. Projektet har sedan tidigare en budget om 8 miljoner vilken är överförd till teknikförvaltningen. Till budget 2024 har ytterligare 27 miljoner beviljats. Dessa kommer att föras över till teknikförvaltningen i början av 2024.

Bårhuset

Projektet avser utbyta kylsystem i bårhuset till separata kylfack för 44 platser, istället för nuvarande 30 platser. Projektet har upphandlats under 2023 och ett tilläggsanslag om 4,2 miljoner har begärts och beviljats av regionfullmäktige i september 2023. Samtliga medel är överförda till teknikförvaltningen. Projektet kommer att färdigställas under 2024.

9 Uppdrag

Uppföljning handlingsplan riktvärde 1100 listade per allmänspecialist i primärvården

Handlingsplanen för implementering av riktvärde 1100 patienter per allmänspecialist omfattar perioden 2023-2027. Under 2023-2024 är fokus på rekrytering genom att nyrekryterade specialister får patientlistor enligt riktvärdet 1100. Ett annat fokus för 2023 är att få en tydlig ordning på de listor som idag finns i listningssystemet. En målsättning för 2023 är också nyrekrytering av 7 stycken specialister i allmänmedicin.

Implementeringen har gått bra och kommer att fortsätta under 2024 och framåt.

Tre ST-läkare som blivit färdiga specialister under året har alla fortsatt sitt arbete inom egenregins vårdcentraler, en på Wisby Söder, en på Visby Norr och en på Hemse.

På Slite VC har 2,75 specialister i allmänmedicin anställts varav en tyvärr av familjescäl valt att avsluta sin tjänst vid utgången av 2023. Där finns även 1,0 fast anställd akutläkare.

På Visby Norr har en tidigare hyrläkare som är specialist i allmänmedicin anställts på heltid och ytterligare en har valt detta men börjar 1/1 2024. En tidigare hyrläkare utan specialistkompetens, dvs leg läkare, har anställts som ST-läkare.

På Wisby Söder har en specialistläkare i internmedicin anställts och denne bär utifrån sin kompetens i nuläget egen lista.

I dialog med de som valt att anställas på vårdcentralerna har beslutet om 1100 patienter per läkare varit en tydlig del i beslutet om att välja Gotland.

I dagsläget är i stort sett samtliga ST-tjänster inom primärvården tillsatta, vilket är mycket positivt varav 5-6 planeras bli färdiga specialister under 2024. Förhoppningen är självklart att samtliga väljer att stanna på Gotland.

I samband med övergången till att listning på 1177.se blev möjlig även för gotlänningar har principer för hur listorna ska se ut fastställts och samtliga listor med antal patienter per läkare ska kunna tas fram transparent och med säkerhet. Alla vårdcentraler har arbetat med att sortera och få ordning på sina listor under 2023. Detta är i det närmaste klart och arbetet följs upp regelbundet.